

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Okraja Novo mesto

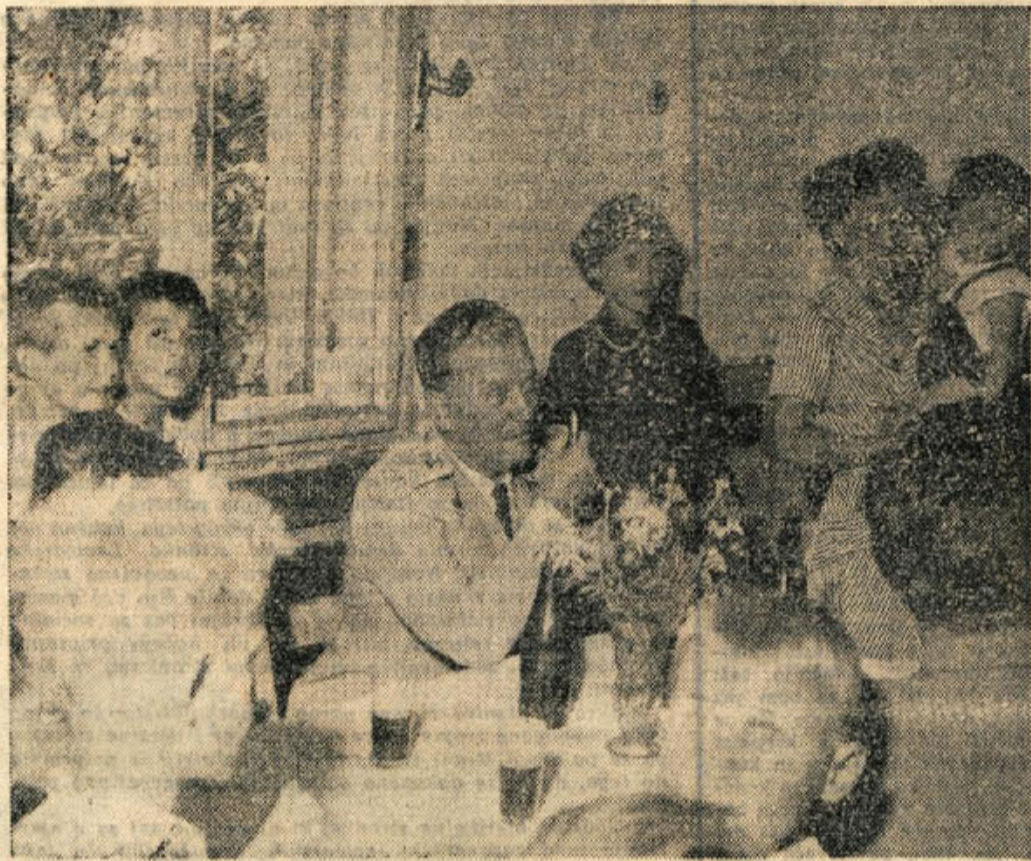
Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Stev. 21 (324)

Leto VII

NOVO MESTO, 25. MAJA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalca« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Kjerkoli se pojavi predsednik republike maršal Josip Broz-Tito, ga najprej in najraje obkrožijo pionirji in cicibani. Navzlic odgovornim državnim skrbem in obilnemu delu se tovariš Tito srčno rad pomudi med njimi, saj črpa tudi v njihovem smehu, vedrini in odkriti otroški radosti moči za svoje težko delo. Zato bo danes še prav posebno vesel iskrenih čestitk stotisočev jugoslovanskih pionirjev, ki želijo svojemu dragemu prijatelju, učitelju in najboljšemu tovarišu vse, kar more želiti in nuditi srečno otroško srce!

Starodavni Rog je bil zavrt v megljo in rahlo je rosilo, ko so prišli v nedeljo, 20. maja dopoldne, na Bazo 20 nosilci glavne okrajne Titove štafete in predstavniki okrajnega odbora SZDL. Od Podturna do Baze 20 so čakali na štafeto palico pionirji, delavke in uslužbenke Gozdne uprave s Poljčan. Vsi bi radi nosili štafeto — pozdrav ljubljenskem maršalu, zato so morali žrebati, kdo bo deležan te časti.

Pred barakco, kjer je bila leta 1944 administracija OP, je izročil štafeto palico kmalu po 10. uri Janez Potocar, član okr. odbora SZDL. Mileni Jordanovič in Božnarjevi Ančič. Potem je šlo naglo mimo visokih jelk po strmi stezi do ceste. Tam je prvi nosilki neopetno pričakovala Murnova Milka. Hitro je stekla do prihodnje mladinke in ji podelila palico, nato pa je nadaljevala pot z ostalimi nosilci štafete vse do Podturna. Sem je prišla tudi štafeta iz Poljan in že je hitela palica iz rok v roke mladincev, ki so jo nešči do Dol. Toplice. Nad 350 ljudi se je zbralo na topličnem trgu, nosilci štafete pa je toplo pozdravil predsednik občinskega ljudskega odbora Franc Markovič in jim izročil najpriznanejša vozila Topliške občine za draga maršala. Lep sprejem je bil spet v Vavti vasi, kjer so pre-

Na mnoga, mnoga leta, tovariš Tito!

vzeli štafeto palico zaslepi in jo v Jurki vasi izročili vavtiškim pionirjem. Le-ti so jo spet predali pionirjem smilniške sode, ki pričakali navdušene tekače s svetlimi Brodu. Še nekaj minut — in združene štafete so se zbrale na novomeškem okrašenem Glavnem trgu, kjer je Mestna godba igrala korčnice.

Cepur je rosilo, ponekod pa kar močno deževalo, so množice ljudstva povsod prično sprejemale in pozdravljale nosilce štafete. Kmalu po pol 10. uri je prestopila okrajno mejo pri Radohovi vasi republikanska štafeta in nadaljevala pot proti Novemu mestu, kamor je prispejala po 12. uri skupno s štafeto iz Baze 20, iz Žuzemberka, s Trške gore, iz Semiča, Metlike in Mirne. Šestim okrajnim štafetam se je med potjo pridružilo še 33 krajevnih štafet,

že v petek, 18. maja, pa je šla iz Crnomlja na pot v Ljubljano glavna repub. štafeta, spremljana z najtoplejšimi pozdravi prebivalcev Bele krajine. V vseh štafetah je letos sodelovalo v novomeškem okraju nad 5 tisoč odraslih in mladine.

Štafete palice je na okrašenem trgu, na kateri so bili predsednik okr. odbora SZDL Jože Borštnar, podpredsednik OLO Niko Belopavlič, predsednik OB LO Novo mesto Maks Vale in podpolkovnik Radović, sprejemal predsednik OLO Franc Pirkovič — Cort. Zahvalil se je za prinesene čestitke, nato pa naročil nosilcem štafete, naj odnesejo ljubljensku Titu najtoplejšo pozdravilno štafeto, naše najboljšo čestitko k njegovemu 64. rojstnemu dnevu in iskrene želje, da bi živel še dolgo, dolgo na srečo naših narodov in vseh delovnih ljudi. V imenu garnizije JLA je za predsednika okr. odbora govoril podpolkovnik Radović o ljubezni naših borcev in oficirjev do draga Maršala. Ob zvoških godbe so tekači zavili nato čez Glavni trg proti Senjarskemu in hrvaški meji. S seboj so vzeli naročene in napisane pozdrave, ki jih Dolenjska na današnji dan sporoča svojemu najdražjemu voditelju:

Na mnoga, mnoga leta, dragi tovariš Tito!

KRMAR SOŽITJA IN MIRU

Zivimo v času, ko izredno razgibani in zgodovinsko pomembni dogodki na svetu čedalje bolj utrjujejo srca sto in sto milijonov svobodoljubnih ljudi v strastni veri, da se po tolikih razočaranjih in izkušnjah vendarle kaže na svetlem obzorju pomlad človeštva. Družbeni razvoj zadnjih desetletij je potrdil znano resnico, da nihče ne more zasukaati kolesa zgodovine nazaj, prinesel pa je hkrati spoznanje, da je, zlasti po drugi svetovni vojni, mogoče ohraniti svetovni mir samo v mirolojubnem sožitju držav z različnimi družbenimi ureditvami.

V zadnjih letih, zlasti pa v zadnjih mesecih, je prišlo v mednarodnih odnosih do pomembnih sprememb. Njihova skupna značilnost je popuščanje poslednjih vezj hladne vojne, ki je tolikokrat ogrožala mednarodno sodelovanje, in vedno pogostejše priznavanje načel aktivne koeksistence — ustvarjalnega sožitja. Potovanja odgovornih državnikov — njihovo neposredno izmenjavanje mnenj in njihovi osebni stiki z vodilnimi predstavniki drugih narodov so za to novo vzdušje ne le vedno pogostejši, temveč tudi neobhodno potrebni. V vrsti teh obiskov se v zadnjih letih vse večkrat s spoštovanjem in priznanjem omenja JUGOSLAVIJA in njen PREDSEDNIK TITO.

Od kod ugled nove Jugoslavije, še pred dobrim poltrogim desetletjem malo znane balkanske države? Od kod priznanje, kot ga je pred tedni dal socialist Guy Mollet, predsednik francoske vlade, ko je dejal: »Jugoslavija je odigrala veliko, toda tudi težavno vlogo, za kar je bila visoko nagrajena. Razvoj dogodkov je pokazal, da je imela vedno prav, in celo, da je njena zasluga, če so se dogodki tako razvijali spriču junastva in odločnosti Jugoslavije, ki je ostala nekaj časa celo sama, da bi obvarovala svojo neodvisnost. To je bil čudovit vzgled neodvisnosti neke države.« Čemu tako izredno zanimanje delovnih množic po svetu za uspehe in probleme naše notranje graditve? Odgovor na taka in podobna vprašanja je v svojem bistvu zelo kratak:

»Politika socialistične Jugoslavije je stalno posredništvo v cilju miru, medsebojnega zblizanja narodov in mirolojubnega reševanja spornih vprašanj.« kot je dejal naš državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović v Parizu. In ko zdaj ves svet s priznanjem pozdravlja prvega in najvztrajnejšega graditelja take socialistične politike, predsednika republike Josipa Broza-Tita, se vsi Jugoslovani prav na današnji dan še posebej s ponosom spominamo moča, ki je vse svoje bogate življenje posvetil delavskemu razredu, dvigavanju blagostanja delovnih ljudi in sreči jugoslovanskih narodov.

Spomin nam hiti nazaj v njegova otroška leta v hrvaškem Zagorju, kjer se je pred 64 leti rodil revnemu kmetiču Franju Brozu in živinski kmetici Mariji Javoršek kot njun sedmi otrok. Spremljamo ga pri uči ključavničarske obrti v Sisku, kjer se prvič sreča z naprednimi mladimi delavci in strastno vzljubi knjige in učenje, ki mu posveča cele noči. Kot ključavničar začne iskati delo in kruh, postane član sindikata in Socialno-demokratske stranke, odide v Kamnik, na Češko, v Nemčijo in Avstrijo, da bi spoznal svet. Ker je govoril proti vojni, ga prvič zapro v vojaško trdnjava, na-

to pa pošljejo na fronto v Galicijo in Bukovino. Ranjen pride v rusko ujetništvo, dela na železnici in se za Lenina in revolucije piše v mednarodno Rdečo gardo. Po vrnitvi v domače kraje dela kot mehanik, zbirta delavce in kmete, se s sreem in dušo vključuje v Komunistično partijo, prestaja robijo kot kaznjencev v Lepoglavi in Mariboru, nenehno pa se uči in pripravila s tovariši za nadaljnji boj. Po prestani kazni se znova vrne v težko življenje ilegalca-revolucionarja, potuje po partijskih poslih v razne evropske države, na Dunaj, v Moskvo in Pariz. Leta 1937 stopi na čelo Komunistične partije Jugoslavije in začne utrjevati njene vrste. Nad Evropo že lebde krvave sence nacizma in fašizma, bližajo se vojne strahote. Na znotraj trbha kraljevina kapitalistov in buržuazije se majo kakor trs v vetru, koritarji jo žro pri živem telesu in edino Partija svari, uči in zbira delovno ljudstvo ter se pripravila na spopad z vsem, kar je gnilega in starem, odmiraločem svetu.

Leta 1941 vzplapola kakor krvava bakla. Titove besede v proglasu CK KPJ iz prvih dni vojne so bojni poziv našim narodom:

»Vi, ki se bojujete in umirate v boju za svojo neodvisnost, vedite, da bo ta bojni kronan z uspehom... Ne klonite z duhom, trdno strnite svoje vrste, sprejemajte z dvignjeno glavo tudi najhujše udarce...« Leta narodnoosvobodilne vojne teko, za njimi pride zmaga, težko obdobje obnove in čas socialistične graditve. 14. januarja 1953 je nekdanji kovinar, organizator Partije, veliki vojskovodja in državnik izvoljen za predsednika republike.

Spet smo z njim na njegovih potovanjih v Veliko Britanijo, v Turčijo in Grčijo, v Indijo in Burmo, v Egiptop in Egipt in končno v Francijo. Povsod postavlja mejnike na poti miru, povsod z dejstvi izpričuje, da pomeni sožitje nam tako ustvarjalno sodelovanje, pri katerem se bo svet lahko združeval v vprašanjih, ki predstavljajo skupni interes vseh narodov ne glede na njihov notranji družbeni red. Njegove odkrite in hrabre besede, vztrajnost, odločnost in globoka življenjska realnost, za čemer neomajno stoji vsi jugoslovanski narodi kot en moč, naletijo v svetu na izreden odmev. Čedalje več je držav, ki sprejemajo načelo, da je v svetu jedrske energije nujno sožitje dežel z različnimi družbenimi sistemi. Mirolojubne in napredne sile ruske nekdane pregraje in ustvarjajo možnosti za mirno rešitev vseh mednarodnih vprašanj, med katerimi so na prvem mestu zmanjšanje oborožitve, mirodnobna uporaba jedrske energije in pomoč za gospodarski razvoj nerazvitihih področij vsega sveta.

Svet je spoznal novo Jugoslavijo po tovarišu Titu, po naši borbi, po naši zavesti pripravljenosti veliki ideji miru in varnosti, po našem prizadevanju za enakopravno prijateljsko sodelovanje vseh narodov in držav ter za splošni napredek in zboljšanje življenja vseh ljudi. Zato danes iz vsega srca iskreno želimo naše predsedniku, da bi v polnem zdravju nadaljeval veliko začeto delo in nas še dolgo leta vodil. Z njim smo vsi, ki čutimo v srcih, da so pri nas besede TITO — SVOBODA — JUGOSLAVIJA en sam pojem: srečna socialistična domovina!

Razstava »Stanovanje za naše razmere« na Gospodarskem razstavišču

Ob letni skupščini Stalne konference mest in mestnih občin FLRJ bodo jutri odprli na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani zanimivo razstavo »Stanovanje za naše razmere«. Razstava, ki bo odprta do 3. junija, bo razdeljena v dva dela: poučno-propagandni del, ki obsega urbanizem, arhitekturo, tehniko, ekonomiko in kulturo stanovanj, bo prirejen v Gradski palači, Titova 19, komercialni del pa bo v prostorih Gospodarskega razstavišča.

Kako bodo v Kanižarici okrepili delavsko samoupravljanje

Na II. zasedanju delavskega sveta rudnika Kanižarica so razpravljali tudi o uspehih in oblikah delavskega samoupravljanja v podjetju. Ugotovili so, da so bili v preteklih dveh letih doseženi številni uspehi, kar je posledica prizadevnosti organov samoupravljanja: delavskega sveta in upravnega odbora. Vsekakor pa je bila vne- in ustvarjalno delo posameznih članov večjih bolj, večjih manj uspešno, čemur je vzrok nepoučenost in premajhna razgledanost na področju gospodarske problematike. Nadalje so ugotovili, da lani še ni bilo dovolj storjenega za vzgojo članov kolektivne glade gospodarjenja v podjetju; delavski svet je tudi premalo seznanjal celotni kolektiv z važnimi problemi podjetja.

Člani delavskega sveta so prepričani, da bo redno mesečno izdajanje biltena podjetja uspešna oblika za obveščanje in za večje zanimanje glede upravljanja ter gospodarjenja v podjetju pri slehernem rudarju in uslužbenca.

Da se upravno delo še bolj poglobi, in da se pritegne k aktivnemu delu slehernega člana delavskega sveta, so navzoči na tem zasedanju zaključili, da bo najbolj smotrno preiti na delo po komisijah. Zedinili so se, da bodo za sedaj delali v štirih komisijah: za proizvodno in investicijsko izgradnjo, za

gospodarsko-računski sektor, za tarifno politiko ter za higien-sko-tehnično zaščito in socialna vprašanja. Iz nakazane področja komisij je razvidno, da so te formirane po vse obstoječih operativnih resorjih. Posamezno komisijo sestavljajo člani delavskega sveta in operativno vodstvo, predseduje pa ji član upravnega odbora. Ravno praktično delovanje na določenem sektorju bo za člane delavskega sveta najboljša šola in vzgoja, obenem pa se bo s takim načinom dela odklanjalo vsa morabna nasprotstva med operativnim vodstvom podjetja in delavskim upravljanjem. Naloga omenjenih komisij bo zbirati, obdelovati in pripravljati ma-

terial za seje upravnega odbora in delavskega sveta. S tako obliko dela se bo poglobila demokracija in upravljanju in ustvarjanju bodo pogoji za stvarno sodelovanje. Pri slehernem članu delavskega sveta bo prišel veliko bolj do izraza čustveni odgovornosti do gospodarjenja v podjetju. Tako si bodo člani bogatili svoje praktično znanje in vsakdo bo sposoben za svoje delo odgovarjati pred celotnim kolektivom kakor tudi pred družbo.

Ob zaključku predmetne obravnave je bila imenovana komisija, ki bo pripravila okvirni poslovnik za poslovanje formiranih komisij.

Oktober bo velika kmetijska razstava na Grmu

Skupno s proslavo 70-letnice obstoja kmetijske šole na Grmu bo od 6. do 10. oktobra letos velika okrajna kmetijska razstava. Računajo, da bo to največje slovenske prireditve po vojni na Dolenjskem. Hkrati s to pomembno proslavo najstarejše slovenske kmetijske šole bo še vrsta drugih prireditev in akcij

kmetijsko pospeševalnega značaja. Poseben prireditveni odbor pripravila vrsto nalog, ki bodo izvedene v okviru grmske slave po vsem okraju skupno s kmetijskimi združenji, ki bodo imele velik pomen za hitrejšo dvigovanje kmetijske proizvodnje. Okrajna kmetijska razstava bo na Grmu.

Okrajni pionirski pevski FESTIVAL

v NOVEM MESTU NA GRMU
27. maja 1956, ob 14. uri, v počastitev 1. in 25. maja
NASTOPI 900 PIONIRJEV
skupno z orkestrom Prosvetnega društva »Dusan Jereb« in posamezni pionirski pevski zbori:

1. Crnomelj — gimnazija	10. Stopiče
2. Dol. Toplice	11. Semič
3. Dol. Nemška vas	12. Šmarjeta
4. Kostanjevica	13. Skocjan
5. Mirna	14. Sentjerne
6. Mirna peč	15. Šmilhel pri Novem mestu
7. Metlika	16. Vavta vas
8. Novo mesto	17. Vinica
9. Orehovica	

VSTOPNINA: sedeži: 50 din, stojišča 20 din.
V primeru dežja bo festival v Domu ljudske prosvete!
VLJUDNO VABLJENI!

Zveza borcev se pripravlja na svoj praznik

III. kongres Zveze borcev Jugoslavije je sklenil, naj bo praznik borcev vsako leto 4. julija. Ta sklep so pozdravile vse organizacije ZB v državi. Tako kot v ostalih okrajih se tudi v novomeškem okraju vse organizacije ZB z okrajnim odborom na čelu skrbno pripravljajo za svoj prvi praznik.

Okrepitev vsega dela in reševanje nalog organizacije je osnova vseh priprav na praznovanje. Izhajaloč iz dejstva, da sta nova država in nov družbeni red nastala pri nas kot rezultat trde krvave borbe in zmage nad fašizmom, nad stariim ljudskim sistemom ter maršalstvom, povezuje organizacija ZB tvore vsega doseženega napredka. Njene naloge tudi 11 let po osvoboditvi niso prenehale, pač pa so danes še prav tako velike in odgovorne. Bedeti je treba nad pridobitvami narodno osvobodilnega boja, razvijati in čestepri pridobitve demokratične pravice, pomagati organom o-

blavi pri utrjevanju in širjenju družbenega upravljanja v vseh vseh družbenega življenja, zbirati zgodovinsko gradivo iz NOB ter ga ohraniti potomcem in skrbeti za svoje člane, zlasti pa za otroške padlih borcev.

Vse te izredno odgovorne naloge so doslej reševale posamezne organizacije različno. Priprave za praznik pa so usmerjene v to, da bi jih vse reševale v duhu borbeno-tradicije, ki jo ima organizacija. Priprave na prvi praznik naj bodo začete novega dela organizacij in vsestranske vloge ZB v vsem družbenem dogajanju pri nas.

Se je veliko ljudi, ki so aktivno sodelovali v NOB, izven organi-

Lamutovi Pariški motivi v ljubljanski Umetniški zadrugi

V okusno urejenih prostorih Umetniške zadruge v Ljubljani je bila v soboto 19. maja odprta razstava akadem. slikarja Vladimira Lamuta, profesorja novomeške gimnazije, z naslovom »Pariški motivi«. Prof. Lamut razstavlja tokrat okrog 60 platen, temper, gvashev, akvarlov in risb s pariškimi motivi. Slikar razstavlja k bo odprta 14 dni, privablja številne ljubitelje, njene otvoritve pa so se udeležili tudi mnogi kulturni in javni delavci.

zacija. Skrajni čas je, da bodo vključeni vsi. Maršike je manjka evidenca o vključenih članih, plačani članicini, o otrokih padlih borcev, o njihovem gmoitem stanju, vzgoji in izobraževanju, evidenca o življenju članovi; vse polno je še raztresena zgonovinskega gradiva po raznih krajih, ki smo ga dolžni zbrati, shraniti v muzejih in ohraniti potomcem. Polno je tudi zgodovinskih krajev, ki jih je treba s ploščami in spomeniki označevati, vsi padli borci in žrtve fašističnega nasilja še nimajo dostojnega spomenika. Zveza borcev kot celota ne posega povsod dovolj v družbeno dogajanje na splošno.

Nekaj občinskih in krajevnih organizacij ZB je, ki so te naloge že doslej uspešno reševale. Te morajo služiti za zgled ostalim. Ena takih je krajevna organizacija ZB Zabijska vas. Tam so sprejeli vse, ki so imeli pogoje za članstvo, imajo točno evidenco na kartoteki, redno plačujejo in odvajajo članarino ter prirejajo redne sestranke članov. Podobno je zastavila delo tudi krajevna organizacija Dragatuš. Z ozirom na številno volitev imajo največ članov. Vedo, da je še 120 ljudi, ki imajo pogoje, izven organizacije. Prav tako vedo, da je 5 otrok padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja na veliki koli, 20 jih je na nižji, 27 pa se jih uči obrti ali so v industrijskih šolah. Imajo redne sestanke z maticami ali rejniki

teh otrok in zato poznajo tudi njihove učne uspehe.

Izmed občinskih odborov ZB so dobro zastavili delo v Žuzemberku in na Mirni. V Žuzemberku so zlasti utrdili organizacijo, kar je osnova nadaljnega dela, na Mirni pa je organizacija ZB prevzela (Nadaljevanje na 2. strani)

Jutri bo sprejet okrajni družbeni plan za leto 1956

Jutri dopoldne ob ob 9.30 v prostorih Doma ljudske prosvete v Novem mestu 7. skupna seja odborikov obeh zborov OLO Novo mesto, za katero je predsednik okrajnega ljudskega odbora predložil dnevni red s 15 točkami. Na prvem in drugem mestu dnevnega reda sta razprava in sprejem okrajnega družbenega plana in okrajnega proračuna za leto 1956, ostale točke pa so namenjene spremembam v organizaciji upravnih organov OLO, spremembam v statutu OLO, razpisu nadomestnih volitev v zbor proizvalcev, potrditvi ustanovitve obrtne trgovinske in gostinske zbornice sprejemu raznih javstvenih izjav, poročilu komisije za prole, nje in pritožbe, poročilo komisije za volitve in imenovanja ter nekaterim ostalim vprašanjem.

POZIV

Vse pripadnike 1. brigade VDV pozivamo, da sprostite svo je naslove in enoto, v kateri so bili do 9. maja 1956, na enogizmed sledečih okrajnih odborov Zveze borcev: Ljubljana Novo mesto, Kočevje in občinski odbor Zveze borcev Postojna.

Podatke potrebujemo za pravo proslavo teh enot, ki bo 1. julija 1956 v Mirni na Dolenjskem.

Podrobnejše informacije doli te pri navedenih organizacijah ZB.

Rok prijav: do 30. maja 1956.

Pripravljalni odbor

VREME

ZA ČAS OD 25. MAJA DO 3. JUNIJA

Od zaključka tekočega tedna do srede prihodnjega tedna neka krat krajevne padavine ali nevihte, sicer sončno vreme. V drugi polovici prihodnjega tedna jasno in toplo vreme. Proti koncu tedna nageljen je krajevnim padavinam ali nevihtam.

Potrošniški sveti so res potrebni

Za potrošniške svete pri nas ponekod ni dovolj razumevanja. Doslej so ustanovljeni samo na območju Novega mesta...

Na sejmu v METLIKI

Ze na jutranjem vlakcu iz Novega mesta v Belo krajino lahko ugotovimo, da je nekje sejem. Med zgodnjimi potniki se razvija pogovor samo o cenah, debeli in suhi živini, o dobrih in slabih kupcih...

«Gospod kupite...» Krmarški je. Tu se prične promet prej kot na sejmšču. Na tigi so pričeli postavljati stojnice...

Za dobro srečo... Medtem je na sejmšču postalo živo. Dagon je velik, nad 800 glav goveje živine in dolega vrsta voz s praščmi. Med govori prevladuje hrvaška lisasta pasma...

centuje. Če se ne morejo zednati glede cene, se teža na oku. Je vsak pripravljen staviti za to, ko in kako litrov vina, če nara ravno in najbolj prav.

Od tedna do tedna

V nedeljo bodo v Italiji občinske volitve. Zanje je znano, da ne bo še šlo zgovor za odločanje o lokalnih vprašanjih...

Zakaj bo temu tako? Zato, ker so parlamentarne volitve pred tremi leti prinesle takšne izide, na podlagi katerih ni bilo moč ustvariti trdne parlamentarne in plačne večine...

Zato bo šlo na nedeljskih volitvah za to, ali bo štiri-strankarski blok dobil potrebno absolutno večino ali pa jo bo nedvoumno izgubil.

Se ena okoliščina je, sprito katere nedeljske občinske volitve nimajo zgovor lokalnega pomena.

V zadnjih treh letih, se pravi, od zadnjih parlamentarnih volitev 1953. leta se je namreč na mednarodnem in notranjem političnem prizorišču marsikaj spreminilo...

Na nedeljskih volitvah bo glavno vprašanje, kam se bo poslej usmerila demokrščanska, klerikalna stranka kot največja politična skupina v Italiji.

Skrajna desnica, zbrana okrog monarhofalistov in okrog tako imenovane trojne zveze kapitala ter liberalne stranke, pa se po drugi strani trudi, da bi demokrščane pripravila do tega, da bi se dokončno odločili za konservativno politiko.

Vodstvo klerikalne stranke, ki ni enotno, saj so v njem trenja med zagovorniki levčarskih, demščarskih in tako imenovanih sredinskih političnih zamisli...

Vatikan je demokrščanskemu vodstvu ves čas volilne kampanje pri tej zamisli vsestransko pomagal. Škofoje so naslovili na vernike pastirska pisma, v katerih jih pozivajo, naj glasujejo za klerikalno stranko...

● Predsednik republike Tito je dan sprejel delegacijo brazilškega parlamenta pod vodstvom gospodina Ivette Vargas Tatischeve in delegacijo Ljudske skupščine Češkoslovaške na čelu z njenim predsednikom Zdenekom Firlingerjem.

● Nad znanim očetom Bikini je dan eksplozivna nova vodkova bomba. Japonski ribiči so sklenili sprčo tega protestirati pri ameriški vladi.

● Kmečki posestniki in profašistični poujadisti so se dan postavili v Franciji na cestah na tisoče barikad in protesta proti vladni kmetijski politiki.

● Kmetijski delavci se tem aktivnim napadom ciprskih Grkov: nemiri na Cipru trajajo dalje, vrata se demonstracije in atentati.

V TEM TEDNU NABIRAMO SLEDEČA ZDRAVILNA ZELIŠČA

- Čvet šmarčne 800 din, gloga ali belega trna 240 din, mačje tačke 450 din, bele detelje 140 din, rdeče detelje 90 din...

Do tisoč glav goveje živine in več sto vozov praščev pripeljejo kmetje na metliški sejem...

Problematika dolenjskega obrtništva

Skupščina okrajne obrtne zbornice — Mladino je treba usmerjati v obrti — Skrb za vajence — Razvoj obrti je treba pospešiti — Čudno stališče delegatov iz Bele krajine

Obrtništvo je važna gospodarska panoga. V proizvodnji je najino dopolnilo industrijske proizvodnje in tudi bolja možnost kadrov za industrijo, v uslugah pa prav tako nujen sestavni del družbenega življenja.

190 vajenci, v dosedanjem novomeškem okraju pa 705 obrtnih vajencev, ki so v obdobju od 1949. do 1953. leta v obrtniškem okraju vključili v uk 183 vajencev, od tega v socialističnem sektorju 80 in v zasebnem 103 vajenci.

Prav gotovo ima pri združevanju obrtništva, njegovem razvoju, pri vzgoji obrtniškega naraščala, pri pravilnem razvoju vseh obrtnih panog in ostalih nalogah obrtništva veliko vlogo Okrajna obrtna zbornica.

Zveza borcev se pripravlja za svoj praznik (Nadaljevanje s 1. stran) Dan borca bodo proslavili 3. novembra s slovesno zvečerjo. Vse pripravbe za proslavo VDV brigade, ki bo pri njih 1. julija...

Večji del delegatov iz Bele krajine je pred koncem skupščine zapustil dvorano. Za nevtralnega opazovalca na skupščini je bila stvar toliko bolj nerazumljiva, ker sta to zaleživo Ermonjalski delegatov...

Sorazmerje višine prispevkov za zbornico je bilo dosti v Beli krajini močno v prid zasebnega sektorja. Socialistična obrtna podjetja so plačevala v sorazmerju enotno višji prispevek kot zasebni obrtniki.

Nazivlje dokajšnji nerazvoj v zadržanju delu skupščine, ki so jo povzročili s svojimi stališči po samezni delegati iz Crnomolja in skupščine pred zaključkom se izvolili nov upravni in nadzorni odbor, častno razsodišče in delegate za republiko zbornico.

Je treba načrti zgradbe s predračunom in mnenje sindikalne podružnice o upravičenosti prilagajstva. Za skupno, večjo stanovanjsko zgradbo da lahko več priglasiatelj skupno izjavo.

Je treba načrti zgradbe s predračunom in mnenje sindikalne podružnice o upravičenosti prilagajstva. Za skupno, večjo stanovanjsko zgradbo da lahko več priglasiatelj skupno izjavo.

Je treba načrti zgradbe s predračunom in mnenje sindikalne podružnice o upravičenosti prilagajstva. Za skupno, večjo stanovanjsko zgradbo da lahko več priglasiatelj skupno izjavo.

Star občinj je, da prodajalec vrne kupcu od dogovorjene cene »srečni gros«, to je nekaj drobca, da bo imel kupec srečo pri živini. Koliko kupci se je že razdrla samo zaradi tega, ker prodajalec ni hotel dati niti dinarja nazaj.

Okoli 12. ure se prodajalec in kupci z živino, kolikor je niso že odgnali, zberejo okrog gostiln. Mnogi pijejo likof, mnogi se krepačijo. Sedaj so veliko bolj mehki kot na sejmšču.

Tako je v Metliki vsak prvi in tretji terek v mesecu. Promet je zelo velik, samo na sejmšču za 20 do 30 in več milijonov dinarjev. Odvlečno je od poplavljanja. Dokaj živine nalože v vagona. Močan kupec je metliška kmetijska zadruga, ki kupuje govejo živino in prašče, vedno več pa je tudi kupcev od drugod iz Slovenije in Hrvaške.

Je treba načrti zgradbe s predračunom in mnenje sindikalne podružnice o upravičenosti prilagajstva. Za skupno, večjo stanovanjsko zgradbo da lahko več priglasiatelj skupno izjavo.

Je treba načrti zgradbe s predračunom in mnenje sindikalne podružnice o upravičenosti prilagajstva. Za skupno, večjo stanovanjsko zgradbo da lahko več priglasiatelj skupno izjavo.

Je treba načrti zgradbe s predračunom in mnenje sindikalne podružnice o upravičenosti prilagajstva. Za skupno, večjo stanovanjsko zgradbo da lahko več priglasiatelj skupno izjavo.

1. Stanovanjskim zadrugam, ki grade večstanovanjsko hišo-blok (4 ali več stanovanj), se odobri posojilo za dobo do 50 let po 1% obrestni meri do višine največ 75% predračunske vrednosti bloka.

2. Dvostanovanjskim zadrugam, ki zidajo vrstne hiše, od dvojk dalje, se odobri posojilo iz kreditnega sklada največ do 30 let pri 1% obrestni meri in sicer pri najmanjši posojila do največ 1.200.000 din pri stanovanjski enoti s tremi ležišči, odtodno 1.600.000 din pri stanovanjski enoti s petimi ležišči.

3. Gospodarskim organizacijam, se lahko odobri posojilo največ do 15 let z najmanjšo obrestno mero 3% in največ do višine 50 odstotkov proračunske vrednosti stanovanjskega objekta, ki se gradi.

4. Stanovanjskim skupnostim se lahko dajejo posojila iz sklada za zidanje ali dovršitev novih stanovanjskih hiš največ za dobo do 50 let, z najmanjšo obrestno mero 1% in največ do višine 95% predračunske vrednosti stanovanjskega objekta.

5. Hišnim svetom se izjemoma odobri posojilo za večja popravila obstoječih stanovanjskih hiš največ za dobo 20 let z najmanjšo obrestno mero 2% in največ do 95% predračunske stroškov popravila.

ZGODBE O TITU

Obsojenec številka 483

Pred rdečim zidom kaznišnice je stala skupina zvezanih ljudi v spremstvu oboževalnih policajev. Sjajalo je januarsko sonce, se bleščal sneg. Dva po dva sta bila okovana v silnice. Med njimi mi pozebnjena veriga jih je vse čvrsto povezovala v strnjeno kolono kaznjencev.

Zvezani kaznjenci so mežkali v soncu, se prestopali. Roke so imeli rdeče in modre od mraza.

Eden od njih je bil Josip Broz. Upadel obraz, globoke brazde krog ust. Izmučen od pretepanja na policiji, je sedaj stal s tovariši pred vhodom v Lepoglavo.

Težka vrata so se s škripanjem odprla. Na poročitno dobrodoščilo ni nihče odgovoril. Zaloputala so se vrata, odmev je bil vse tuj; in z njim je začel zginjati zunanji svet.

Pred novince je stopil upravnik kaznišnice in nekaj govoril: »Vedenje... red v kaznišnici...«

»Red, red... povsod ste vpenjali svoj red... si je mislil Broz. »Sedaj pa v kopalnico!« je ukazal upravnik.

Brivci so obsojence ostrigli do kože. Potem so se morali sleči;

herni vzklil je razbijal načrt o begu.

»Ven! Ven!« je zvenelo v ušesih po taktu utripanja žile. Prvo jutro v kaznišnici je obsojenec dočkal buden. Ko se je začelo daniti, so začela drleskati vrata. Naposled se odpro tudi njegova. Cuvaj pomoli glavo in revne:

»Vedra ven! Smeji ven!«
»Urno, tatovili!« je odmevalo s hodnika.

Po pitlem zajtrku so prinesli v samico polno košaro perja in ukazali, da ga mora do večera očistiti.

Roke kovinarja, resnega človeka, sekretarja komiteja, so morale pukati pereček za perečkom! Ves dan, od jutra do mraka. Iz dneva v dan; tri mesece je Broz skubel perje!

Mojster v »elektrarni«

Kaznjence so izkoriščali kot delovno silo, da bi z njimi zaslužili. Broz so najprej zaposlili v kaznišniški delavnici »Penkala«, nato pa ga postavili za mojstra v jetniški električni centrali — »elektrarni«, kakor so jo imenovali. Broz je nadzoroval diesel motorje in po vsej

Komunist, ki je bil venomer med ljudmi, je sedaj sam. Strazarji so mrki, molče. Z nikomer ne more spregovoriti. Ni knjige, niti črke pred očmi, željnimi znanja.

Samo zidovi, perje in rešetkasto nebo. Dan je dolg, in noč še daljša.

Pereček za perečkom meri, ko sekundnik na uri, dan. Noč pa je prazna. Da bi bilo vsaj perja, da skubje, da roke nekaj delajo, tako pa sama samota in mrak.

A misli? Misli niso nikoli v samici! Po stotih že je Broz na zborovanju, v štrajku, v lačni delavski sebi, ob tovarišu, skonjenem nad knjigo, na ilegalnem sestanku...

V samici Josip Broz ni sam. Z njim so bili prihodnji dnevi. V mislih je živel pet let vnašnje. A misli? Misli niso nikoli v samici! Po stotih že je Broz na zborovanju, v štrajku, v lačni delavski sebi, ob tovarišu, skonjenem nad knjigo, na ilegalnem sestanku...

stu, kjer je pred dvema leti čakal na »skopanje«, srečal nove kaznjence. Stopil je k njim in povedal, kdo je.

»Jaz sem pa Moša,« mu je odgovoril neki mršavi novinec.

To je bil dolgoletni kaznjenc Moša Pijade, ki so ga zaradi organiziranja štrajka med kaznjenci poslali iz Sremske Mitrovice v Lepoglavo.

Moša se je razveselil tega srečanja. V Mitrovici so kaznjenci iz vtištajanih časopisov zvedeli za Brozovo vedenje na sodišču. »To je komunist,« so rekli, »pravi revolucionar!«

Mojster v »elektrarni« je bil upravi kaznišnice potreben, in ko je zaprosil za pomočnika, mu niso odšli. Njegov pomočnik je postal Moša Pijade.

Josip Broz, Moša Pijade in še en delavec so tvorili partijsko celico delavnic. Broz je vodil vso partijsko organizacijo v kaznišnici.

V »elektrarni« je obsojeni Broz znal organizirati delo tako, da so po malem lahko brali. Zlasti zvečer sta z Mošem pridno brala in se učila. Organizirala sta tudi tečaj med kaznjenci. Se pripravljala za delo v svobodi. Vedela sta, da jih čakajo težke in odgovorne naloge. Broz je omogočil Pijadi, da je iz nemehine prevajal Marxov »Kapital«.

»Bil sem navdušen, ker imam pred seboj delavca revolucionarja najboljšega kova, kakršnega sem čakal leta in leta. On je pa bil zadovoljen, da lahko z nekom izmenjuje misli,« se spominja tovariš Pijade.

Mojstra iz »elektrarne« so iskali tudi meščani za razna popravila. Uprava je dovolila kaznjencu, da je v spremstvu orožnika hodil popravljati elektriko meščanom. Nekoč so Broz za njuno poklicali. Odšel je brez spremljevalca, popravil in se tako vrnil. Poslej so ga vse česse puščali samega iz kaznišnice.

V Lepoglavu si je Broz med meščani pridobil prave prijatelje. Vsako priliko je izrabil, da se je pogovarjal z njimi. Z nekaterimi se je še posebno sprizeljal. Ti so mu pomagali, da se je sestajal s tovariši — komunisti iz Zagreba. Tako so komunisti v kaznišnici vedno sproti vedeli, kaj se godi zunan.

S svojimi izkušnjami so organizirali tudi meščani za razna popravila. Uprava je dovolila kaznjencu, da je v spremstvu orožnika hodil popravljati elektriko meščanom. Nekoč so Broz za njuno poklicali. Odšel je brez spremljevalca, popravil in se tako vrnil. Poslej so ga vse česse puščali samega iz kaznišnice.

Nekega dne je na istem me-

zorcijam dajali nasvete, kako je treba politično delati.

»Ljudje so prvi...«

Ob veliki suši 1952 leta so bili nujno poklicani v Beli dvor gosposdarstveniki.

»Nekaj važnega mora biti, ko nas tovariš Tito kliče!« so si dejali.

Posedli so za mizo. Prišel je

Tople besede

»Dovolite mi zdaj, da pozabim na protokol in da vam rečem, dragi tovariš. Tudi na tem mestu bi vas rad pozdravil in imenu borcev francoskega gibanja odpora, ki so se v pretekli vojni borili za isto stvar in iste ideale kakor vi, ter da se vam kot tovarišu zahvalim za vašo hrabrost, vztrajnost in odločnost, ki je bila vsem nam v Franciji dostikrat za vzglad in spodbudo.«

Christian Pineau, francoski zunanji minister, na slavnostni večerji v Parizu — tovarišu Titu

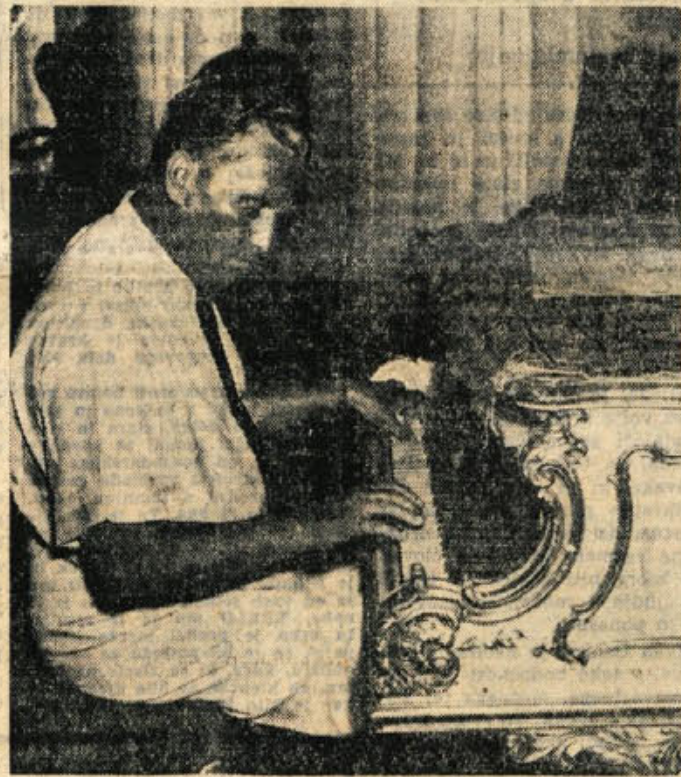
tovariš Titu, hodi po sobi in kadi.

»Koliko vagonov koruze sta dali za izvoz?« je vprašal. Tito je vedno bil prišrten v pogovoru, sedaj pa so skozi njegova usta vprašale zaskrbljene matere in mnogi starši: »Bo hrane za otroke?« Kajti suša je pretljala z lakoto.

»Po mišljenju Gosposdarkega sveta, tovariš Tito...«

»Valuta, devize za industrijo, plan...« je dostavil drugi.

»Prvi so ljudje, potem plan,« je rekel tovariš Tito. »Tudi plan je zaradi ljudi... Ker pa ste to koruzo že določili za izvoz, potem morate uvoziti ustrezno količino pšenice, pa naj naš ljudje jedo pšenični kruh...«

V tihih ulicah

Nemci so zlomili njihov odpor. Iz votline so kot z balkona vse videli, kaj se godi spodaj, kako se Nemci premikajo in zavzemajo posamezne hiše v Drvarju. Vse so videli, a niso mogli pomagati. Le brigado, ki je bila na precej oddaljenih položajih, so poklicali na pomoč.

Ko je bil odpor v mestu do konca udušen, se je kakih deset Nemcev obrnilo proti votlini. Streljali so na vhod, da bi nihče ne mogel iz nje. Za Tita in njegove sodelavce je nastopila resna nevarnost. Neki kurir Vrhovnega poveljstva se je prikazal le za trenutek, da bi videl,

na pomoč, v teku bližala bojišču.

Trenutki polni tesnobe. Nemci so s strojnimi sipali ogenj na vhod v jamo, a kritje je bilo zelo slabo. Tito je ležal za nizkim, samo dve peti visokim zaklonom. Ni se mogel vse skrivati. Poleg tega ga je izdajal pes Tiger.

Zvesta žival ni razumela, kaj se godi in se je ves čas premikala. Morda je mislila, da se gospodar igra z njo skrivnico. Nemci so jo dobro videli in streljali nanjo.

Tito je vzel revolver, da bi psa ustrelil. A ko mu je pogledal v zveste oči, ki so ga vprašujoče zrle, mu srce ni dalo, da bi sprožil.

Vtaknil je revolver zopet v tok in si polskal drugo trvno točko. A to skrivnišče je bilo še slabše od prejšnjega. Kritje je bilo komaj tolikšno, da mu je varovalo polovico života. Polovico pa se ga je nastavljal gostim jelenkam.

Pes še vedno ni miroval. »Tiger, mirno!« mu je prigovarjal. »Lezila!«

Toda Tiger ga ni poslušal. Odpiral je gobec in se mu vzpenjal na ramo.

Tito je zopet vzel revolver in odprl zaklopko. Pomeril je na psa. A žival ga je tudi to pot gledala s tako vdanostjo in ljubeznijo, da mu je zopet omahnila roka...

Slednjič sta tudi Tito in Karđelj splezala iz votline. Bila je enajsta ura dopoldne.

Ze je bila tu partizanska brigada, ki je prhitela na pomoč. Obkolila je nemške napadalce. Začelo se je divje streljanje. Utihnilo je šele, ko je bil sovražnik premagan.

Nemški načrt je spodletel. Tito je bil rešen.

(Iz »Knjige o Titu«)

Titov rojstni kraj

Obiskal sem vas Kumrovec v Hrvatskem Zagorju, Titov rojstni kraj. Zanimala me je okolica, sredi katere je preživel svojo mladost vse dotlej, da je končal ljudsko šolo in odšel po svetu, najprej za učenjem, a potem za kruhom. Kumrovec je bil prizorišče nekatere zgodbe, ki jo najdete v tej knjigi. Saj sem že bral opise te vas, a je zmeraj bolj zanesljivo, kar vidijo oči. Res, marsikaj sem si drugače predstavljal, kot sem našel v resnici. V vas sem prišel s slovenske strani. Iz Ljubljane čez Celje. Bilo je bliže, kot sem računai. Iz Celja se dobro turo z avtom skozi mnoge prijazne vas. In čez mnoga križpotja. Venomer sem se vpraševal: ali na desno ali na levo? A vsak, ki sem ga vprašal za pot, je vedel, kje leži Kumrovec. Ni bilo strahu, da bi se zapeljal v kak drug kraj.

Uzrl sem Sotlo. Bistra reka,

ki teče na meji med Slovenijo in Hrvaško. Avto je zdrčel čez most in že so me pozdravili hrvaški napisi. Z bregov so mežikale preproste, lične hišice, od zunaj modrikasto pobarvane. Po vaseh ob cesti in na cesti številna perutnina — kokoši, gosi, race in purani.

Oči gledajo; to je torej Hrvatsko Zagorje, ki se vleče tja nekam do Zagreba. Se nekaj ovinkov in že smo v Kumrovcu.

Vas leži ob vznožju poločnih gričev na vzhodni strani, ki so podobni vinskim gorcam. Del je je razpotegnen ob cesti, a del se stiska v precej tesno skupino ob plitkem potociču. Ob Sotli je ravno polje. Prava pravda to ni polje, ker je na tisti ravni le malo njiv. Obširni travniki, ravni kot miza, še v jeseni pokriti z rahlim nadhom zelenja. Tu pa tam vijugasta vrsta dreves in grmovja, ki obrobja protke Sotle.

Z mislijo na Tita sem gledal na pokrajino. Na tistih travnikih in pašnikih se je mali Joža sprehajal z živino in se igral s tovariši. Tam nekje sta hotela s Pepekem spustiti psa na požrešnega mačka, ki je moril kunce. Tam je nekatero noč varoval konje in pričakal prvo zarjo. V vrhah ob Sotli, ki so se mi kazale iz daljave kot velike, kuštrave glave, je rezal veje in rezljal piščalke, da se je s piskanjem kratkočasi na pašni. Tam za tolmuni, v katerih je s tovariši lovil ribe in jih nato pekel v žerjavici. In tam, na prou, so kumrovski dečki uprizarjali bitke s slovenskimi pastirji, ki so prihajali z druge strani reke.

Onkraj Sotle je slovenska vas Sentpeter. Nekoliko dalje pod gorami je Podsreda, kjer je bila doma Titova mati. Cela veriga hrbov, ki se temni, porasli z gozdovi vlečejo proti jugu. Prav do soteske, ki si imenuje Zelenjad, in še dalje.

Na višinah so razvaline dveh srednjeveških gradov. Na slovenski strani ostanki Kunsperka, ki je bil last celjskih grofov. Dedje današnjih Kumrovčanov bi vedeli povedati, kako so ta grad naskakovali ob kmečkih vstajih pod Matijem Gubcem. Nekoliko niže proti jugu, na hrvaški strani, so razvaline Cesargrada. Mogočne razvaline še danes, po tistih stotletjih. Na njih se je Joža pogosto igral s svojimi tovariši.

O gosposdarjih tega gradu so stari Kumrovčani pripovedovali strašne stvari. Neusmiljeno so tlačili podložne kmete. Tu je živela kruta grofica Barbara. Bila je tako trda, da se je spomin nanjo do danes ohranil med ljudmi. Tudi mali Joža je že v detinjstvu ališal o nji. Če otroci niso hoteli zaspati, jih je mati strušila, da bo prišla s črna kraljica s Cesargrada in jih odnesla. In otroci so iz strahu trdo zamažali, da bi čimprej zasпали in bi jih ne odnesla črna kraljica.

Na položnih gričih visijo njihve in njihve, ki le skopo režejo kruh. Zemlja ni kdo ve kaj rodovitna. Tu pa tam uzre okoli kak vinograd. Pobočja pokriva

nekaj gozdičev, ki so že kazali orumenelo listje. V enem izmed tistih gozdičev je mali Joža skrivaj psa Polaka, da bi ga rešil.

V vas je bilo nekam živahno. Delavci urejujejo cesto in potoček. Tudi v bregu za vasjo, kjer stojijo zasilne barake in veliki kupi opeke, je odmevala pesem dela. Tam raste iz tal veliko poslopje.

»Kaj bo tam?« sem vprašal neko deklico.

»Nova šola,« mi je odgovorila. »Največja v Jugoslaviji.« Je ustavila s ponosom. »Tako je ukazal tovarš Tito.«

Mali Joža je hodil v pritiščno šolo, ki stoji ob cesti nasproti Zadrugnega doma. Trdno, blizu sto let staro poslopje, iz katerega še vedno odmevajo otroški glasovi.

Ustavil sem se ob ograji. Gledal sem vrata, skozi katera je stopal Joža vrsto let s knjigami v torbi ali pod pazduho. Za tistimi okni si je nabiral prvo učeno za življenje. In ob tisti ograji je stal, ko se je s solzami v očeh poslavljaj od prvega učitelja.

Joža ni imel daleč v šolo. Njegova rojstna hiša stoji blizu šolskega poslopja. S širokimi vrati in z velikimi okni je videl, nekam oddaljena. Danes nihče ne prebiva v njej, spremenjena je v muzej. Na vrtu ob nji stoji bronasti kip marsala Tita. Zdi se, kakor da napeto razmišlja, kako bi našim narodom čimprej ustvaril blagostanje, ko jih je srečno pripeljal v svobodo.

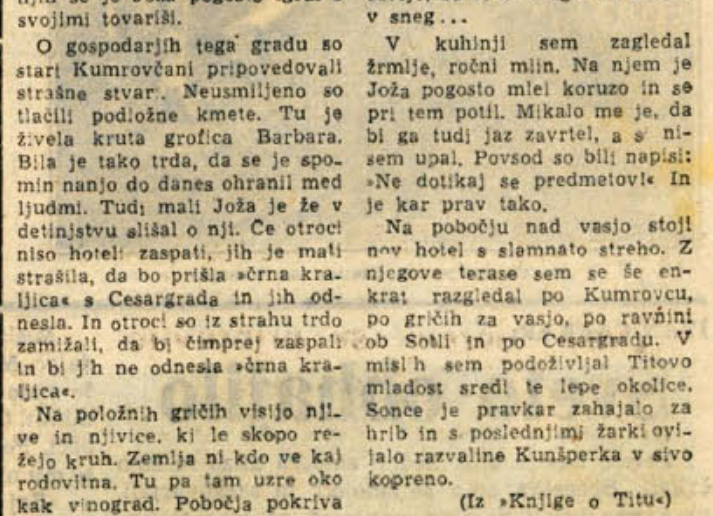
Hša je videti prostorna, a je bila vendar mnogo premajhna za dve družini. Na levi strani veže in kuhinje je stanoval stric. Izba in kamra, v katerih so danes razstavljeni predmeti, ki spominjajo na Titovo mladost in osvobodilni boj. Na drugi strani veže je prebival Titov oče s svojo družino.

Tudi tu izba in kamra, a vse nekam tesno, pretesno za toliko otrok. Kmečko pohištvo in orodje, ki nemo pripovedujejo, kako so ljudje nekaj živeli. Vsek predmet je bil priča Titove mladosti. Po tistem podu je Jožek drsel, ko se je učil hoditi s pomočjo psa Polaka. Skozi eno od tistih oken je bil Jože ušel, z nogami ovitimi v vrečevino, ko mu je mati skrjla čevlje, da bi ne mogel s tovariši v sneg...

V kuhinji sem zagledal žrnjive, ročni mlin. Na njem je Joža pogosto mlet koruzo in še pri tem potli. Mikalo me je, da bi ga tudi jaz zavrtel, a s nivo sem upal. Povsod so bili napisali: »Ne dotikaj se predmetov! In je kar prav tako.

Na pobočju nad vasjo stoji nov hotel s slenmatno streho. Z njegove terase sem se še enkrat razgledal po Kumrovcu, po gričih za vasjo, po ravni ob Sotli in po Cesargradu. V mislih sem podoživljal Titovo mladost sredi te lepe okolice. Sonce je pravkar zahajalo za hrib in s poslednjimi žarki oživljalo razvaline Kunsperka v živo kopreno.

(Iz »Knjige o Titu«)

Titova rojstna hiša v Kumrovcu

V prostem času maršal Tito rad pohiži v naravo, saj je navdušen lovec in njegove lovške trofeje so vzbudile na svetovni lovski razstavi v Düsseldorfu izredno pozornost. Kot lovca ga dobro poznajo na Kočevskem, kjer ga je, vsega nasmejanega in dobre volje, v jeseni 1954 fotografiral tovariš Albin Božič.

goli so stali na betonu in čakali na vrsto. Banja je bila polna vode. Ko se je okopal prvi, je postala voda umazana in polna diak. Toda odšli je niso, v nji so se okopali vsi.

Broz je odprl od mraza, čakajoč na vrsto. Zmoli se je, malo obiral in skočil ven, da se čimprej obleče.

Po umazani vodi ga je čakala kaznjenska obleka, Cunjce, Bogve, koliko kaznjencev jo je že nosilo! Umazane in strgane capce so čakale novega kaznjence.

Novi kaznjenci, Josip Broz, je postal suženj št. 483.

Peljali so ga skozi neskončne hodnike, pripeljali do železnih vrat in ključar jih je odprl. »Na prvem sestanku MK bodo govorili... kako nekaj bodo opravili s štrajkom? Letake bodo razmnožili... Kaj počno tovariši?« premišlja obsojenec Josip Broz.

Dali so mu v roke dve pločevinasti porčiji in žlico, ga porinili v celico. Za njim so tresčila vrata, se obrnil ključ... Sam. Okrog zidovi. Zgoraj, skoraj pod stropom, okno s križi. Skoznje je videti krpo neba...

Ob levi steni zločljiva postelja. V enem kotu majhen stol v drugem vedro.

Obsojenec se obrne. Pred njim so vrata, okovana. Na sredi, v višini oči, zaprti okence. Za strazarja, da nadzoruje kaznjence.

Rešetkasti košček neba je modrikast in bel. Okno počasi zakriže oblak. In Brozove oči kmalu postanejo sive, ko jekleno rezilo...

Koraki pred vrati. Zaškrtka ključev in skozi odprta vrata mu vržejo hlebeček. Broz ga ujame, odloini kos in začne žvečiti svoj grenki kaznjenski kruh.

Ob sedmih zvečer sme razklopiti posteljo. Slamnjaka na pol prazna. Dve tanki, oguljeni plianti. Kaznjenski postelja.

V celici je mrzlo. Niso kurili. Betonska tla, pa januarska noč! Mraz pritiska... Kaznjence se ne more ogreti. Spanec ne pride. Pod oknom zavpije strazar: »Straža, pozor!« Odjeknejo koraki čez steno. Malo kasneje spet pod oknom: »Straža, pozor!« In teko dalje, dokler ni sklenjen krog.

Z obzidjem, železom, koraki in vikom je obdana kaznišnica. Sleherni odmev korakov, sle-

Bližalo se je poletje leta 1944. Vrhovno poveljstvo z maršalom Titom je bilo v Drvarju v Zahodni Bosni. Tu se dviga nad mestom skalnata pečina. V nji je prostorna votlina. Do nje, kakih dvajset metrov v višino, je dokaj strm dohod. Skozil je votlino je v deževni dobi tekla potoček. V tistem letnem času je bil docela presahnil. Ostalo je le jezercje, ki je segalo skoraj do vzhoda.

Tisto votlino, ki je bila kot naravna trdnjava, si je Vrhovno poveljstvo udobno uredilo za bivanje. Tovariš Tito je stanoval v leseni hišici tik ob vhodu. Od onod je s svojimi sodelavci vodil boje proti Nemcem, ki so bili zasedli našo domovino.

Nemcem je takrat že na vseh bojiščih slaba predla. Povsod so doživljali hude poraze. V Rusiji so se naglo umikali pred zmagovitimi sovjetskimi četami. Angleži in Amerikanci so jih v Italiji potisnili tik do Rima. Na vseh koncih jim je primanjkovalo čet. Niso si jih upali umakniti iz Jugoslavije, da bi jih poslali drugam. Naši partizani so jim zadajali vedno hujše udarce. To jih je jezilo.

Sklenili so uničiti partizane. Najprej so hoteli napasti Vrhovno poveljstvo in ubiti maršala Tita. Naš voditelj jim je bil najhujši trn v peti.

Za dan napada so izbrali 25. maj, rojstni dan maršala Tita. Ze nekaj dni pred tem so krožila nad Drvarjem nemška izvidniška letala. Opazovala so in delala posnetke. Potem je bilo vse mirno in tihno. Tišina pred viharjem. Nemci so pripravljali presenečenje.

Tisto jutro, ko se je začel napad, se je Tito prvi zbudil. Vedno zgodaj vstaja, kar dela še danes, a tisti dan ga je še posebno rano vrglo na noge. Za svoj rojstni dan je hotel pripraviti majhno slovesnost.

Stopil je pred votlino, da bi se naučil svežega zraka.

Tedaj je zagledal dve nemški letali. Letali sta zdaj sem, zdaj tja in neprestano krožili.

To je bilo nenavadno. Tako zgodaj nemška letala še nikoli niso priletela. Saj je bila še skoraj tema. Vsa krajina je bila zavita v mrak. Od vzhoda se je danilo.

Tito je zaslišal, da se pripravljajo nekaj posebnega.

Kmalu nato je priletelo več letal, ki so strahovito bombardirala Drvar in okolico. Tito in njegovi tovariši so pomislili, da bi Nemci lahko streljali tudi v

FRANCE BEVK:

Napad na Drvar

votlino. Iskali so kritja, da bi se zavarovali pred izstrelki. Zunaj so s strahovitimi poki treskale bombe.

Ko so bombniki odleteli, so prikazala letala s padalci. Ti so se drug za drugim spuščali na zemljo. Nazadnje so priletela še letala, ki so vlekla za seboj jadraina letala. Z njimi so priletela nove nemške čete s strojnimi, s minometci in s strelivom. Spustile so se v Drvar.

V mestu ni bilo večjih partizanskih enot. Varovale so ga je majhne čete. Te so junaka sprejele boje z močnimi, do zob oboževanimi sovražniki. Vedeli so, da gre za življenje tovariša Tita. Na pozive Nemcev, naj se vdejo, so odgovorili s streljanjem. A bilo jih je premalo, da bi se mogli uspešno upirati.

Nemci so zlomili njihov odpor. Iz votline so kot z balkona vse videli, kaj se godi spodaj, kako se Nemci premikajo in zavzemajo posamezne hiše v Drvarju. Vse so videli, a niso mogli pomagati. Le brigado, ki je bila na precej oddaljenih položajih, so poklicali na pomoč.

Ko je bil odpor v mestu do konca udušen, se je kakih deset Nemcev obrnilo proti votlini. Streljali so na vhod, da bi nihče ne mogel iz nje. Za Tita in njegove sodelavce je nastopila resna nevarnost. Neki kurir Vrhovnega poveljstva se je prikazal le za trenutek, da bi videl,

na pomoč, v teku bližala bojišču.

Trenutki polni tesnobe. Nemci so s strojnimi sipali ogenj na vhod v jamo, a kritje je bilo zelo slabo. Tito je ležal za nizkim, samo dve peti visokim zaklonom. Ni se mogel vse skrivati. Poleg tega ga je izdajal pes Tiger.

Zvesta žival ni razumela, kaj se godi in se je ves čas premikala. Morda je mislila, da se gospodar igra z njo skrivnico. Nemci so jo dobro videli in streljali nanjo.

Tito je vzel revolver, da bi psa ustrelil. A ko mu je pogledal v zveste oči, ki so ga vprašujoče zrle, mu srce ni dalo, da bi sprožil.

Vtaknil je revolver zopet v tok in si polskal drugo trvno točko. A to skrivnišče je bilo še slabše od prejšnjega. Kritje je bilo komaj tolikšno, da mu je varovalo polovico života. Polovico pa se ga je nastavljal gostim jelenkam.

Pes še vedno ni miroval. »Tiger, mirno!« mu je prigovarjal. »Lezila!«

Toda Tiger ga ni poslušal. Odpiral je gobec in se mu vzpenjal na ramo.

Tito je zopet vzel revolver in odprl zaklopko. Pomeril je na psa. A žival ga je tudi to pot gledala s tako vdanostjo in ljubeznijo, da mu je zopet omahnila roka...

Slednjič sta tudi Tito in Karđelj splezala iz votline. Bila je enajsta ura dopoldne.

Ze je bila tu partizanska brigada, ki je prhitela na pomoč. Obkolila je nemške napadalce. Začelo se je divje streljanje. Utihnilo je šele, ko je bil sovražnik premagan.

Nemški načrt je spodletel. Tito je bil rešen.

(Iz »Knjige o Titu«)

IVAN CANKAR

naš prvi veliki socialistični pisatelj

(OB 80-LETNICI ROJSTVA)

Ivan Cankar se je rodil 10. 5. 1876 na Vrhniki. »Na Klancu«, med bednimi kočarji in propadli rokodelci. Njegov oče je bil krojač, mati pa bajtarska hči.

Osnovno šolo je obiskoval na Vrhniki. Ze kot otrok je bil siaboten in nežen, a zelo nadarjen. Ko je bil star 12 let, je odšel v Ljubljano v šolo. Na ljubljansko realko je vstopil 1. 1888 in jo končal 1. 1896. Ves čas se je prebijal skozi življenje v teški borbi za vsakdanji kruh in za streho nad glavo.

Ze v tretji šoli je začel pisati. Ljubevi. Ohranjen je rokopis iz 1. 1891 z naslovom: »I. Izveč. Pesni Ivana Cankarja.« Prvo njegovo delo pa je bilo objavljeno meseca novembra 1892. To delo je bila balada »Krajanar«.

Tako je napeljal pot največjega slovenskega pisatelja. Kmalu pa je tudi izbral pisateljevanje za svoj poklic. Temu poklicu se ni odpovedal nikoli. »Ulogo pisatelja je sam visoko cenil, ker se je v polni meri zavedal vrednosti svojega pisateljskega talenta.«

Po dovršeni srednji šoli je šel na Dunaj. Vpisal se je na univerzo, in sicer na tehnično fakulteto, ker je nameraval postati gradbeni inženir. Kmalu pa je preselil na filozofsko fakulteto, da bi študiral romanistiko in slavistiko. Vendar se ni mogel posvetiti študiju in rednemu delu. Življenje velikega mesta ga je potegnilo v svoj krog in mu dalo ogromno snovi za njegovo pisateljsko delo.

Spomladi 1. 1897 se je vrnil v domovino, nato pa odšel spet na Dunaj. Ze konec 1. 1898, kjer je ostal 11 let. Ni se vpisal na univerzo, ampak se je preživljal kratko dobo z objavljanimi raznih člankov v časopisih (publističnih), v glavnem pa je s pisanjem življal. Naselil se je v delavskem predmestju Ottakringu in od blizu poteg svoje bode spoznaval težko življenje delavcev in njih družin.

Z Dunaja, kjer je živel, je Ivan Cankar budno zasledoval politično in kulturno življenje Slovencev. Iz daljave je opazoval slabosti in grče slovenskega javnega življenja. Do dna pa je spoznal vso budo in strahote življenja delovnega ljudstva velikega mesta.

Tako je prejel v življenju napredno usmerjen, se je tudi javno opredelil in postal član socialno-demokratske stranke. Kandidiral je na listi socialistične stranke za volilni okraj Litija-Višnja gora-Radeče in je dobil pri volitvah 18. 5. 1897 — 1392 glasova od 6135 oddanih glasov. Zanj oddano številno glasov je bilo največje izmed vseh kandidatov socialno-demokratske stranke na Kranjskem.

Protj koncu leta 1899 je zapustil Dunaj z namenom, da se vrne na Dunaj pa se ni vrnil nikoli več. Ostal je v domovini do svoje smrti. Naselil se je na Zgoranj Rožnik nad Ljubljano. Tu so ga obiskovali prijatelji in častniki. Sam pa je šel redno enkrat tedensko k njim v mesto na obisk.

Jeseni 1. 1917 se je preselil v mesto in tu 11. 12. 1918 v bolnišnici umrl.

To je kratek potek življenjske poti človeka Ivana Cankarja.

O pomenu in vrednosti dela Ivana Cankarja za nas Slovence in za vse jugoslovanske narode je težko govoriti. Pesnik Oton Zupančič sam, ki je bil Ivanu Cankarju sodelavec in prijatelj v skupnem delu in boju, je v zaključnih besedah »Pomirnice« poln občudovanja in spoštovanja do velikega dela, ki ga je Ivan Cankar opravil v korist slovenskega naroda, v korist vseh jugoslovanskih narodov in v korist vsega človeštva, izjavil:

»Preveč bogastva, preveč lepote si usul pred nas, ki nismo bili vajeni bogastva in lepote. Sam jaz ti priznam, da stojiš zmeden pred tvojimi spisi, da jih ne morem pretehtati, ne znam presoditi, v celoti, kakor jih nisem mogel dostojno ceniti sproti. Kdo, ki ni bil močan in nežen in pronikal kot ti, naj bi ti bil sledil v vseh tvojih razgledanjih. Dobra četrta stoletja si se boril za resnico in pravico med nami; ni je strune tako tenke in tajne v človeški duši, da se je ne bi bil dotaknil; ni je žalosti, katere nas ne bi spomnil; ni ga vprašanja v naši javnosti, v katero ne bi bil posegel. Premislil, Ivan: Kako naj bi ti bili sledili, kako naj bi te bili razumeli, ko si govoril nam, k smo bili v spopad, jezik svobode. Premislil in odpusti. Rod, ki te bo mogel pojmiti popolnoma, šele raste!«

Da, Ivan Cankar je bil velik človek, velik genij, ki je kot pisatelj do kraja doumel svojo nalogo, kakor tudi do kraja spoznal dobo in razmere, v katerih je živel. Zato je Ivan Cankar dovršeno izražal socialno mael, ki je kčila in komaj opazno brstela iz klavnih slovenskih razmer — »iz noči in močvirja«, kot sam lepo pravi v »Belj krizantemi«.

»Vsaka beseda, ki jo napišeš, mora takorekoč dišati; po tisti poglavitni ideji, drugače je beseda nepotrebna; vsak obraz, ki ga pokažeš, mora imeti v očeh, na licu, na ustnicah izraz tiste ideje — drugače je nepotrebna...«

In Ivan Cankar se tega ne le zavedal, pač pa tudi strogo držal in ni od tega nikdar odstopil, čeprav je bil včasih še v taki stiski in sili, saj je odločno

potega premišljena in izklesana... »Vsaka beseda, ki jo napišeš, mora takorekoč dišati; po tisti poglavitni ideji, drugače je beseda nepotrebna; vsak obraz, ki ga pokažeš, mora imeti v očeh, na licu, na ustnicah izraz tiste ideje — drugače je nepotrebna...«

»Bogatiji so pač drugi jeziki; pravijo tudi, da so milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo — ali slovenska beseda je beseda praznika, polna in ovinkana. Iz zemlje same zvonj, kakor velikonočno potrkavanje in zvezde pojo, kadar se na svoji soveži polni ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj. Vesela domovina, pozdravljena iz vselega srca!« (Kurent)

odklanjal vsakrno misel, da b zaradi osebne koristi začel pisati tako, kot bi bilo ugodno in koristno vladajočemu meščanskemu razredu in kot so zahtevali oni, ki so imeli v rokah moč, oblast in premoženje, pa so mu nekateri tudi svetovali, naj piše zaradi osebnih koristi drugače kot je pisal, pa jim je v »Belj krizantemi« takole odgovoril:

»Ne, pridige me ne briga nič, umetnost pretvarjanja me ne briga nič! Stran malodušnost, stran dvomi! Ponos je v mojem srcu: kljub vsem naukom, opominom, očitkom, kljub zasmehu, zmerjanju in natočevanju je vse moje življenje in nehanje služilo naj-

... temeljna načela socializma in zadnji cilji njegovi so last vseh narodov; toda pota, ki vodijo do teh ciljev, si more začrtati le vsak narod zase. po svoji osebnosti, po svojih domačih gospodarskih, političnih in kulturnih razmerah.

Ivan Cankar (Očiščenje in pomlajenje)

Ivan Cankar se je kot pisatelj zavedal, da mora vsaka njegova beseda meriti na cilj, ki ga je s svojim pisateljskim delom zasledoval. Ta cilj pa je bil spremeniti svet, v katerem je živel:

»Kar hoče biti umotvor, stali mora in biti pred teboj svetlo in jasno, kakor na dani. vsaka

veličeval tudi »narod slovenski, narod sužnji, devetkrat obsojen, enkrat blagoslovljen!«

Ivan Cankar je kazal pot, po kateri mora iti slovenski narod. Pokazal je, da je mogoče doseči osebnostev slovenskega naroda samo v tesni povezanosti z družbeno najnaprednejšimi silami doma in v svetu — z delavskim razredom na čelu.

Ivana Cankarja veledelo »Hlapec Jernej in njegova pravica« je kratka, a mogočna prepoved Marxovega »Komunističnega manifesta«. V tem veledelu je Ivan Cankar simbolično prikazal razredni boj delavskega razreda z meščanskim razredom. Hlapec Jernej je simbol delavskega razreda, no-

žar na koncu pa je simbol svetovne revolucije. Usoda hlapca Jerneja, ki ni mogel priti do pravice, je usoda vsakega delavca v meščanskem družbenem redu. S požarom na koncu pa je Ivan Cankar drastično in nazorno pokazal, da je delavskemu razredu možno izboljšati svoj položaj le v neizprosni in organizirani razrednem boju z meščanskim razredom, ki izkorišča njegovo delovno silo.

Kako nedosežno kratko in jedr, nate je Ivan Cankar opisal v vseh svojih delih meščanske družbene odnose, naj navedem le kratek odlomek iz njegovega dela »Na Klancu«:

»Na južno stran proti holmu gor ni mogel videti z balkona in tam je stala zelo dolga, stara in siva prtilčna hiša; komaj 10 korakov od zidu in od gospodarskega poslopja je strela v mlado gospodarstvo prede s temnimi očmi, čemerna in zlobna. To je bila hiša vdove Mariševke, poslopje na oni strani pa je bilo Slikarjevo, ki je bil debel in vesel človek in je bogatel židovitar LETELO mu je od vseh strani, LILO mu je iz neba, VRELO mu je iz zemlje. In tako je predel mrežo kakor pajek in je bil omrežil že vse po obližju, kočje, ki so visle na holmu, ob klanecih, so bile njegove in kar je bilo gostečev in kočarjev,

Gledal je človeka, kako »tava brez volje in brez ciljeva« v razkrajajoči se meščanski družbi. Gledal je bodočnost in v njej človeka, ki se »mu najbrže devetkratno povrne moč«, kadar spozna, da so meščanske družbene razmere krive, da človek ne more biti človek in ljudje ne ljudje — močni, samozavestni in ponosni.

Ivan Cankar je neomajno veroval v tako bodočnost in v samozavestnega, močnega ter ponosnega človeka. To svojo trdno vero je tudi nedosežno lepo izpovedal:

»Ze slutim zarjo tistega dne, sluti jo vse moje najgloblje in najčistejše hrepenenje. Ne, ne hrepenenje samo! Moje delo je slutnja zarje, vsaka moja beseda in vse moje življenje. Ze slišim diete, ki kleše granitni temelj novi zgradbi...«

Ivan Cankar je prišel iz revne bajte in ni tega nikoli pozabil. Spoznal je, da delavec ustvarja vse dobrine tega sveta, mora pa prenašati vse krivice ustroja meščanske družbe, ki temelji na izkoriščanju delavca. Zato je bčal tedanjo gospodo in razmere, v katerih so gospodovali maloštevilni veljaki. Obsojal je grdobije, poveličeval pa je lepoto. Tako je po-

»... Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost: ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke trpljenja in suženjstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...«

Drugačno melodijo bo dobila pesem o »lepi naši domovini!«

Ivan Cankar je sprejel kandidaturu za volilno območje Litija-Višnja gora-Radeče, čeprav je vnaprej računal z gotovim neuspehom. Sprejel je kandidaturu in šel v volilni boj v prepricanju, da dela za prihodnost socializma med Slovenci in v zavesti, da je ta boj vreden truda.

Sam Ivan Cankar je pisal v pismu Zbašniku, zakaj je sprejel kandidaturu:

»Kaj ste pač rekli, ko ste brali o moji kandidaturi v zagorskem okraju? Nisem jo takoj in tudi ne prerad sprejel, nazadnje pa sem si tole mislil: tisto klavno in pusto cincanje »mladih« je tako smešno, da bo naposled spravilo vse naše svobodomislilne elemente v siab kredit. Naj vendar jasno povedo, kaj so in kam jih srce vleče; v zatlišju jamrati je otročje; v resnični narod je treba stopiti, ne bati se boja; zato sem sklenil, da jim dam zgled in nauk... Na zmagi seveda ni misliti, pač pa je delati treba. Sedanjost ni nič, bodočnost vse.«

Resnično, Ivan Cankar nam je dajal zgled in nas je učil, kako odločno se je treba boriti za bodočnost, za človeške, neizkoriščevalske odnose med ljudmi, pri tem pa je treba — kot pravi sam — delati za prihodnost, za socializem.

Proslavljamo 80-letnico rojstva Ivana Cankarja, velikega človeka in umetnika, ki je do kraja spoznal in doumel razmere in čas, v katerem je živel, pa tudi dovršeno izražal družbene potrebe, ki so komaj opazno klike in brstela iz »noči in močvirja« klavnega meščanskega družbenega reda na Slovenskem.

Spominu Ivana Cankarja se najlepše oddolžimo, če ob njegovi 80-letnici rojstva poskušamo spoznati vrednost njegovega dela za bodočnost in za socializem.

Tone Bele

Ali ste že naročili sinu, ki je pri vojaki, naš domači časnik? — Storite to takoj, hvaležen vam bo za pozornost in domače novice!

Berite in razširjajte pokrajinski tednik Dolenjske!

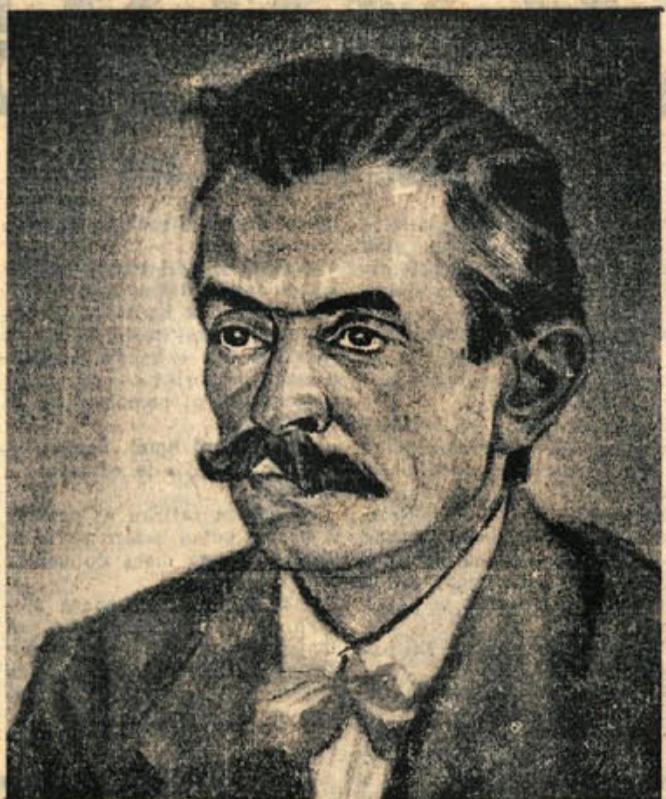
»Oglejte si razstavo »STANOVANJE ZA NAŠE RAZMERE« od 26. V. — 3. VI. v Ljubljani

Urbanizem, arhitektura, tehnika, ekonomika in kultura stanovanj! — Stanovanjska oprema, električni stroji za gospodinjstvo — gradbeni materiali.

25% popust na železnici!

RAZSTAVNI PROSTORI: Poučno-propagandni del: Palača »Gradisa«, Titova 19

KOMERCIALNI DEL: Gospodarsko razstavišče, Ljubljana, Titova 50.

... Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost: ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke trpljenja in suženjstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...«

Drugačno melodijo bo dobila pesem o »lepi naši domovini!«

Ivan Cankar je sprejel kandidaturu za volilno območje Litija-Višnja gora-Radeče, čeprav je vnaprej računal z gotovim neuspehom. Sprejel je kandidaturu in šel v volilni boj v prepricanju, da dela za prihodnost socializma med Slovenci in v zavesti, da je ta boj vreden truda.

Sam Ivan Cankar je pisal v pismu Zbašniku, zakaj je sprejel kandidaturu:

»Kaj ste pač rekli, ko ste brali o moji kandidaturi v zagorskem okraju? Nisem jo takoj in tudi ne prerad sprejel, nazadnje pa sem si tole mislil: tisto klavno in pusto cincanje »mladih« je tako smešno, da bo naposled spravilo vse naše svobodomislilne elemente v siab kredit. Naj vendar jasno povedo, kaj so in kam jih srce vleče; v zatlišju jamrati je otročje; v resnični narod je treba stopiti, ne bati se boja; zato sem sklenil, da jim dam zgled in nauk... Na zmagi seveda ni misliti, pač pa je delati treba. Sedanjost ni nič, bodočnost vse.«

Resnično, Ivan Cankar nam je dajal zgled in nas je učil, kako odločno se je treba boriti za bodočnost, za človeške, neizkoriščevalske odnose med ljudmi, pri tem pa je treba — kot pravi sam — delati za prihodnost, za socializem.

Proslavljamo 80-letnico rojstva Ivana Cankarja, velikega človeka in umetnika, ki je do kraja spoznal in doumel razmere in čas, v katerem je živel, pa tudi dovršeno izražal družbene potrebe, ki so komaj opazno klike in brstela iz »noči in močvirja« klavnega meščanskega družbenega reda na Slovenskem.

Spominu Ivana Cankarja se najlepše oddolžimo, če ob njegovi 80-letnici rojstva poskušamo spoznati vrednost njegovega dela za bodočnost in za socializem.

Tone Bele

Ali ste že naročili sinu, ki je pri vojaki, naš domači časnik? — Storite to takoj, hvaležen vam bo za pozornost in domače novice!

Berite in razširjajte pokrajinski tednik Dolenjske!

Na Cankarjevem Klancu na Vrhniki

IVAN CANKAR: Sveto obhajilo

Petero nas je bilo. Sedeli smo za mizo in smo čakali. Spetelka smo se smejali in razgovarjali, nato smo igrali domino, naposled pa smo se naveličali ter smo umolknil.

Najstarejši sestri je bilo trinajst let, najmlajšemu bratu pet. V srcih pa smo bili stari: poznali smo skrb in strah.

Kadar so se zunaj oglasili koraki, smo se ozrli proti durim. Strmeli smo z velikimi očmi in odprtimi usti, sapa nam je zastajala.

»Prihajale«

Koraki so utihnil, spogledali smo se molče; oči so bile solzne, ustne so se tresle.

Zelo smo bili lačni. Mračilo se je že, matere ni bilo. Pred dobro uro se je bila napolnila, bogvedi kam. Vedeli smo: kadar pride, prinese kruha. Prav nič nismo dvomili. Kajti večerilo se je in zvečer je treba večerje.

Trd in strašen je otrok v svojem zaupanju. Zvečer je treba večerje. Neusmiljen je otrok v svoji veri. Mati, zvečer je treba večerje; pojdi in prinesi jo, iz zemlje jo izkopljaj, iz oblakov jo utrgaj!

Ko je šla, je bila vsa majhna in sključena; globoka brazda je bila na njenem čelu.

»Kmalu se vrnem!« je rekla.

Mislili smo, da gre samo k peku, sto korakov daleč. Minuto tja, minuto nazaj; recimo, da bi tam še malo pokramljala, bi bilo pet ali kvečjemu deset minut. Gledali smo na uro, ki je visela na steni kraj peči. Počasi se je pomikal dolgi kazalec; ali kakor se mu ni mudilo, je bil preromal že ves črni kolobar.

»Saj niso šli k peku!« je rekla Hanca.

»K štacunarju so šli!« je rekla Francka.

»Pa če jim ne dajo?« sem rekel jaz.

Pogledali so me, kakor da sem bil izpregovoril čisto nerazumljivo, nadvse čudno besedo.

»Da bi jim ne dali?« je obstrmela Hanca.

»Zvečer je treba večerje!« je rekla Francka.

Zunaj je še dremal večer, v izbi je bila noč. Naše oči so bile mlade in bistre, vajene teme. Pogledali smo se iz lica v lice — vsi smo bili starejši nego uro poprej.

Nismo se bali belih žena ne vedomca ne torklje. Nekoč sva šla z najmlajšo sestro mimo kozolca, ki je stal na samem; da tam straši, so pravili. Pred kozolcem je stal trhel štor in se čudno svetil — velik človek v goreči rjuhi. Držala sva se za roko, šla sva mimo in se nisva bala.

Ali vendar je bil strah v naših zgodaj postaranih, zgodaj izkušanih srcih. Nekaj silnega se je dvigalo v daljavi do neba, bližalo se je, zmerom više in ogromnejše, črno in strašno; skoraj že je zastiralo vse obzorje. Videli smo življenje in smo se ga bali...

Na jok nam je bilo, zaihtel pa nihče ni. Kadar so nas tuji koraki zmotili in je bilo spet vse tiho v izbi in zunaj, se je oglasil v nas obup, tisti zrell, poslednji obup, kakor ga pozna šele človek, ki ga je bilo obnemoglega življenje treščilo ob tla.

»Saj ne bo konca nikoli! Nikoli ne bo drugač! Mati ne pride, ne prinese kruha — umrimo!«

Velik je bil obup; ali vzbudilo se je v nas še nekaj vse temnejšega, strašnejšega. Ne jaz sam, nas vseh petero, kakor smo sedeli okrog mize v temi, je občutilo nenadoma grenko, zlobno sovraštvo do matere.

»Saj bi lahko, če bi le hotela! Sinoči je prinesla kruha, čemu bi ga nocoj ne, ko smo lačni kakor sinoči? Tam stoji, bogvedi kje, pa opravlja in se smeje ter se ne zmeni za nas! Takoj da se povrne, je rekla; zdaj je že ura minila, morda že poldruga ura... nalašč čaka, na cesti postaja, s sosedami kramlja; sama je že najbrže večerjala, pa se ji ne mudi s kruhom!«

V molku smo spoznali; natanko smo vedeli drug za drugega: »Tudi ti tako misliš, sestra! Tudi ti tako sodiš, bratec! In v tistem trenutku tudi med nami ni bilo več ljubezni.«

Noč je bila, ali še smo si videli v oči. Oči so govorele:

»Poznam te, sestra; natanko vem, zakaj molčiš! Tvoja misel je smrten greh, ki nikoli ne bo izbrisan!«

»Poznam te, bratec, bistro vem, kaj si mi očital na tihem! Tudi tvoj greh ne bo nikoli izbrisan!...« Zunaj, mislim da pred sosedovo hišo, je zacvilil pes; žalosten, zategnjen glas je bil.

»Lačen je, pa cvilil!« je rekla sestra.

Takrat je najmlajši brat nenadoma naglas zajokal; njegov jok je bil čisto podoben tistemu cviljenju.

»Nehaj!« se je razjutila sestra; ali tudi v njeni besedi je bilo ihtenje; gledali smo na mizo, vsi smo trepetali.

»Pogledam na cesto!« sem rekel.

»Kaj bi gledal? Ne pride prej... če še kdaj pride!...«

Počasi in tiho so se odprle duri. Na pragu je stala mati.

Kakor ob belem dnevu smo razločili njen obraz. Ves bel in tenak je bil, oči pa so bile objokane in so gledala plaho; tako gleda grešnik na svoje trdosrčne sodnike.

Mati se nas je bala...

»Ali ste dolgo čakali?« je rekla s tihim, prosečim glasom. »Nisem mogla prej... niso dali...«

K životu je tiščala hleb kruha; že od daleč smo videli, da je skorjaja lepo rumena...

O mati, zdaj vem: tvoje telo smo uživali in tvojo kri smo pili! Zato si šla tako zgodaj od nas! Zato ni veselja v naših srcih, ne sreče v našem nehanju!...

Zbor šentjernejskih zadružnikov

Prejšnji mesec je bil v Senti-
jerneju občni zbor kmetijske
zadruge, od 530 vpisanih članov
je jih je občnega zbora udele-
žilo 114. Zalostno in skoro
revelirajoče je, da je za tako
razno gospodarsko usianovo
našega, čisto tako malo zani-
majnega.

Občni zbor, ki je trajal skoro
tri ure, je vodil Stane Hladin.
Želo zanimiva so bila poročila
odsekov in razni predlogi. Sad-
larski odsek, ki razpolaga z 9
zadružnimi in privatnimi škro-
piličami, je opravil zimsko
skropljenje in porabil pri tem
1200 kg škropliva. V bodoče bo
treba škropiti prvič že v de-
cembru in januarju, redno pa
škropiti tudi poleti, če hočemo
zaščititi kapa, ki ogroža naše
lepe sadovnjake. Delo naj bi
prezele stalne ekipe. Za dvig
sadjarstva je odsek organiziral
3 poučnih predavanj. Zal med
sadjarji ni pravega zanimanja,
zato bomo poizkusili zbuditi
zanimanje med mladino. Odsek
je za gojilne lastne drevesnice
posejal sadne peške in namera-
va obnoviti v Vrhnjolu sadno
ovčino.

Strojni odsek deluje, ima pa
primanjkljaj, ker so bila na
strojih razne okvare in se ta
škoda še sedaj mesečno odpla-
čuje. Nekaj strojev je bilo pro-
danih, nabavljani pa sta dva
novi sadni škropilnici, mlatnica
in tovarni avtomobil, kate-
rega so res nujno potrebovali.
Z lastnim prevoznim sredstvom

»ZARADI STANOVANJA« na odru bršljijske SVOBODE

Mlada igralska družina
bršljijske Svobode je našedura.
la Gervaisovo komedijo v štiri
dejanja »Zaradi stanovanja«.
Kljub temu, da so nekateri mla-
di igralci prvič nastopili, je bi-
lo občinstvo zadovoljno in je
dvakrat napolnilo dvorano.

Komedijo je režiral igralec
Domink Bratož, ki je tudi z od-
ličnim igranjem mnogo pripomel
k uspehu.

V jeseni ob igralska družina
redaljevala z delom in bo Brš-
ljičanom predstavila še več do-
brih dramskih del.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

- KINO**
- »KRKA - NOVO MESTO: od 25.
do 26. maja: ameriški barvasti
film »Cena slave«. Od 29. do 31.
maja: ameriški film »Znan 30.
nadstropje«.
- DOM JLA - NOVO MESTO:** od
24. do 26. maja: ameriški film
»Kogar sonce greje«. Od 30. do
31. maja: ameriški barvasti film
»Dvojbi v džungli«.
- CRNOMELJ:** od 24. do 27. maja:
sovjetski barvasti film »Kne-
ginja Mary«. 29. in 30. maja: ame-
riški film »Selina«.
- KOSTANJEVICA:** 27. maja: amer-
barvasti film »Proti vsem zvesta-
vam«.
- TREBNJE:** 26. in 27. maja: amer-
barvasti film »Rdeči suspi«.
- MOKRONOG:** 26. in 27. maja:
nemški film »Jaz in moja žena«.
- DOL TOPICE:** 26. in 27. maja:
ameriški film »Tajna Indijance«.
- SENTJERNEJ:** 26. in 27. maja:
amer. barv. film »Pogunjen kot
Lassie in »Spet smo tu«. 30. in
31. maja: »Oženil sem čarovni-
ko«.
- SEMČI:** 27. maja: ameriški film
»Skrivnostno življenje W. M.«.
- GRADAC:** 27. maja: avstr. film
»Potepuh«.
- POTUJOČE KINO NOVO MESTO**
predvaja film »Afriška kračava«
v petek 25. maja, ob 20. uri v
strazi, v soboto 26. maja, ob 20.
v Stopičah. V nedeljo ne bomo
predvajali filma zaradi okrajne-
ga mladinskega festivala, ki bo
na Grnu.

- ZAHVALA**
Zahvaljujem se komandirju Po-
staje Ljudske milice v Senti-
jerneju tovarišu Ivanu Gomizlju, da
je izsledil tatvo mojega kolega in
me kolo vrnil.
- Pena Jože, Dol. Mokropolje,
p. Sentjernej
- ZAHVALA**
Ob nenadni izžubi našega nopo-
zabnega sina in brata
- IVANA VRANČARICA**
roj. 27. junija 1938 iz Berčev vasi,
se najtopleje zahvaljujem vsem,
ki so ga spremljali na njegovi zad-
nji poti. Posebno se zahvaljujem
tov. Leopoldu Kocu za posolovine
besede. O. M. Suhor iz vsem ki
so z nami sočustvovali.
- Stari in sestri,
- OPOZORILO**
Opozorjam vsakogar, ki bi širil
neresnične govorice o gostinčih
Loki v Novem mestu, da se bom
kazensko priganjal zaradi klevet-
tanja in blatenja ugleda podjetja.
Branko Toplak
- Gledališče PD Lajze Kočak**
Kostanjevica na Krki
- Petek, 25. maja, ob 10. uri do-
poldne: Pavel Gollia: »Sre-
čez«. Premiera v počastitev
Titovga rojstnega dne. Zaklju-
čena predstava za udeležence
občnega pionskega festivala.
Sobota, 26. maja, ob 20. uri zve-
čer: Pavel Gollia: »Srečez«.

Lepa prireditev Rdečega križa v Novem mestu

V počastitev Tedna Rdečega
križa je novomeški mestni od-
bor RK priredil prejšnji teden
v DLP lepo in pomembno pri-
reditev, katere jedro je bilo pre-
davanje ing. Tršarja o higien-
skem ravnanju z živili, kar je
bilo zlasti važno za naše trgov-
ce z živili in nekatere obrtnike.
Prireditve so zelo poživile tudi
ostale točke spreda — nastop
pionskega pevskega zbora gi-
mnazije pod vodstvom Jelke
Kastelic, recitacije pomladar-
jev RK na gimnaziji in nastop
tamburaškega zbora Delavskega
prosv. društva »Svobode« iz
Bršljina, ki ga vodi France
Vovk.

Posebno zanimanje je zbudil
nastop mešanega pevskega dru-
štva »Svobode« Bršljin, ki je
pod vodstvom E. Jazbeca zapel
tri pesmi in se s tem predstavil
široki javnosti.

Predsednik mestnega odbora
RK Jakob Mikolič je v uvod-
nem govoru poudaril pomen or-
ganizacije RK in obžaloval, da
je v organizaciji dejansko vklju-
čeno tako majhno število pre-
bivalstva. Nanizal je vse težave
in skrbi organizacije, ki jih mo-
ra dnevno prebrskovati. Izrazil je
željo, naj bi Novomeščani spo-
znali bistvo te človekoljubne
organizacije.

Na Mirni — Turistično društvo

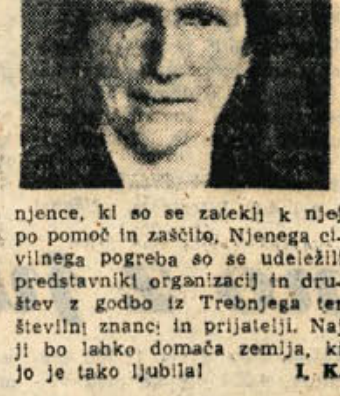
Tužci, katere pot slučajno za-
nese skozi mlinsko dolino, str-
me občudujejo neštivilne nar-
avne lepote tega čudovitega
koščka naše prelepe Dolenjske.

**Pokopali smo
Ano Jamnik**

14. maja smo spremljali na zad-
nji poti 72-letno Ano Jamnik iz
Rajčeva sela pri Trebnjem. V
času NOB je pomagala parti-
zantom in zlasti skrbelo za ra-

Odkriva se jim nov svet, nad-
se privlačil in zanimiv, svet,
ki te v hipu osvobi in vsega
prezame. Zato ni prav nič ču-
dno, če se ljudje po »odkritju«
toliških lepot, ki jih tudi pač
niso pričakovali, radi ponovno
vračajo v naše kraje in si srčno
žele, da bi mogli pri nas dalj
časa ostati in se do dobrega
neučiti vsega lepega. Pa ne sa-
mo tučji, tudi številni prebiv-
alci naših mest in industrijskih
krajev, ki so kdaj le mi-
mogledno spoznali našo dolino,
si živo žele, da bi mogli sredi
naših lepot in privlačnosti pre-
biti svoj letni dopust.

Zal pa je to doslej le redkim
omogočeno. Trenutno pri nas še
ni pogojev za hiter in dober
razvoj turizma. To pa ne pome-
ni, da bo tako še dolgo! Res je,
da bomo morali odstraniti vrsto
pomankljivosti in se v marsič-
čem potruditi, če hočemo, da bo
gostom, ki bi prišli na počitnice
k nam, bivanje prijetno in da
bodo ti zato tudi svojim znan-
cem priporočali, naj si izberejo
naše vase za svoje letovanje.
Toda, če se bomo dela lotili
organizirano in delati načrtno
če bomo pri tem uporabili vse
moje iznajdljivosti in pokazali
svojo neutrudno marljivost,
uspehi ne bodo izostali. O vse-
stranski koristi turizma pa bi

**Cesto v Metliko
utrjujejo**

Lani so skozi Metliko nasuili
in povzljali cesto, kar se je po-
kazalo za dobro. Preko zime je
bilo na cesti manj blata, ker
je cesta napeta in gladka. Na
podoben način utrjujejo cesto
sedaj še do postaje, potrebno
bi bilo to napraviti v drugih
predelih, zlasti pred sejmštem
in zdravstvenim domom. Še ve-
liko bolje bi bilo, če bi cesto
skozi mesto pa do postaje zalili
z asfaltom.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

3. junija bo okrajni zlet PARTIZANA v Črnomlju

V Črnomlju bo 3. junija 1956
okrajni zlet telesnovzgojnih dru-
stev Partizanov novomeškega okra-
ja. Zlet bo pod pokroviteljstvom
Mitje RIBICIČA, predsednika
Partizana Slovenije, botej prapo-
ra pa bo podpredsednik OLO
Novo mesto Niko Belopavličev.
Za zlet vlada med državi veliko
zanimanje in so se dosti prija-
vili sledeča društva:
Zuzemberk, Straža, Sentjernej,
Otočec, Dol. Topice, Mirna, Mj-
na na peč. Novo mesto in Metlika.
Predvidevajo, da bo nastopilo nad
1300 članov Partizanov, ki bodo
izvajali različne vaje.

Na večer pred zletom bi v Čr-
nomlju slavnostno akademijo na
igrišču pri gimnaziji. Ob tej pri-
ležitosti bo črnomljsko društvo

razvil svoj prapor. V jutranjih
urah na dan zleta bodo skupne
vaje, za katerega vlada veliko za-
nimanje. Za ta nastop se skrbno
pripravljajo tudi znani belokranjski
atleti Plut, Kastelic, Simonič
in drugi. V Črnomlju se skrbno
pripravljajo za zlet, ki bo veli-
častna manifestacija mladega ro-
du. Predvsem so živahno priprave
na stadionu, na katerem si udar-
niki podajajo krampe in lopate iz
rok v roke za ureditev tekmoval-
nih stez in ostalih naprav.

REPUBLIŠKA ODBOJKARSKA LIGA: Spet štiri ločke za Novomeščane

PARTIZAN: KAMNIK (moški)
3:0 (18:16, 15:12, 13:4)

PARTIZAN: KAMNIK (ženske)
3:1 (15:6, 7:15, 15:4, 15:13)

Novomeški odbojkarji imajo
zadnje čase vedno nepravilne z
vremenom. Tudi tokrat bi de-
žer priskrbelo račune, če ne bi tekm-
e, kot naštet, prestavili na soboto
popoldne. Tako je šlo tokrat brez
dežja, prišla pa je druga nadloga,
čeprav manjša — veter. Ta je
preprečil, da bi odbojkarji kaj
več pokazali, najbolj pa je naga-
jal pri ženski tekmi. Nastala je
prava borba za ločke; vsaka ek-
pa se je trudila, da se je čimprej
odkrižala žoge. Novomeščanke so
se veliko bolje znašle; po tehni-
ki, iznajdljivosti in rutini so pre-
kazale gostje iz Kamnika, zato je
rezultat 3:1 povsem realen.

Ta nova zmaga pomeni dve novi
ločki, ki izkupljujejo in zanesljivo
vodstvo na lestvici republiške li-
ge. Razlika v seriji je več kot za-
dovoljna — 3:1. Kaj naj pomeni
še zmagovalski šile so vse več
ali manj solidne, nekoliko pa je
izstopila Roharjeva, ki se je po-
dobno v 4. setu izkazala z lepimi
udarci na mrežo. O njej je trener
tov. Pučko rekel, da je že v pol-
ni formi in da se je tudi na tek-
mah v Ljubljani najbolj izkazala.

Moška vsota Kamničanov nas je
prezvela. Na zadnjem turnirju
v Ljubljani so bili kot dva nez-
bela četa, ker sta dva najboljša
igralca zapustila klub, tu pa so se

ATLETI NOVOMEŠKE GIMNAZIJE SO TEKMOVALI V CELJU

V nedeljo 20. maja je bilo v Celju
republiško srednješolsko atletsko
prvenstvo, na katerem je sodelo-
valo 6 moških in ženskih ekip,
ki so bile najboljši na okrajnih
prvenstvih. Nastopile je tudi več-
številske posameznice, ki so na
okrajnih prvenstvih dosegli pre-
dplatne norme.

Novomeški okraj je zastopalo
moštvo gimnazije iz Novega me-
sta in nekaj najboljših posamez-
nikov z učiteljskega in strovskega
šole. Na republiški gimnaziji so zbra-
li skupno 390 tekmovalcev, ki so
družbo mesto v skupnem plasmanu.
Kot posamezniki so postali

republiški prvaki: Kežarjeva
(100 m v metu kralje 9,70 m ter v
skoku v višino 135 cm). Potr Mar-
rijan z gimnazije Novo mesto je
postal prvak v skokih v višino.
Skočil je 165 cm.

Med najboljšimi tekači v finalno
tekmovalje sta prišla gimnazijca
Zure v teku na 100 m z 12,9 ter
Kotnikova v teku na 800 m z re-
zultatom 6,5. Tudi ostali dijaki so
se trudili, da bi dosegli črna boja.
Rezultat ob zelo neugodnih vre-
menskih pogojih. Ob tem uspehu
se bodo gimnazijci gotovo še bolj
navdušili za atletiko.

Začela se je veslaška sezona

Cprav smo že na koncu mala,
se vreme je ni popolnoma uredi-
lo. Včasih je bilo ob takem
času že zelo vroče, Krka je spre-
jemala v svoj hladni objem že
prve, najbolj drzne in vroče ko-
pice. Letos je vreme bolj su-
ho. O kakšenih kopanju se ni
duha ne sluha, le redki so pre-
drezni, ki ob redkih sončnih
dnevih preizkušajo toplino oziro,
na hladnoto Krke.

Povsem drugače je z veslači.
Tudi ti so ljubitelji vodnega ele-
menta, tudi njih nizka tempera-
tura vode ne ovira. Da je zrak
topel pa že vidiš po Krki: brzeti
zdaj četverci zdaj skiff. Posebno
skiff se zadnje čase pravi pogosto
vidi, skiffisti najraje trenirajo.
Odkar je veslaški sezona, so na
svoji skiffi je številno interesen-
to, zaradi naraslo, posebno po in-
struktorstvom tečaju v Ljoli, kjer
so se vsi delegati novomeške
Krke navdušili za ta enosedi čoln.

Da, za veslače je sezona že polna
sezona. Tudi prva tekmovalna
je blizu. Čez mesec dni bo na
Krki spet mrgolelo čolnov. TA

krat bo IV. dolenska regata na
Krki, ki je orednja veslaška pri-
reditev v Novem mestu. O bodo-
čem delu v klubu je razpravljali
upravniki odbor in članstvo na
skupnem sestanku. Pomeniti se
bilo treba o sistemu trenirov,
o sestavi posameznih ekip, ki se
bodo pripravljale vsaka zase. Se
ni dolgo od tega, kar je klub
oviralo pri delu pomanjkanje čol-
nov in posebno instruktorjev. To
je sedaj zadovoljivo. Pomeniti se
bilo bi tudi o sistemih, ki se
bodo pripravljale vsake zase. Se
ni dolgo od tega, kar je klub
oviralo pri delu pomanjkanje čol-
nov in posebno instruktorjev. To
je sedaj zadovoljivo. Pomeniti se
bilo bi tudi o sistemih, ki se
bodo pripravljale vsake zase. Se
ni dolgo od tega, kar je klub
oviralo pri delu pomanjkanje čol-
nov in posebno instruktorjev. To
je sedaj zadovoljivo. Pomeniti se
bilo bi tudi o sistemih, ki se
bodo pripravljale vsake zase. Se

ATLETSKO TEKMOVANJE V NOVO MESTU

V soboto 26. maja bodo ob 16.30
atleti TVD Partizana Novo mesto
tekmovali s programom »za repu-
bliško atletsko ligo. Zadnje soboto
je zaradi gostovanja v Celju
te tekmovalje moralo odpasti —
vabimo vse člane TVD Partizana
Novo mesto, da se teš tekmoval-
na udeležijo v čim večjem šte-
vilu.

**Družinsko tekmovalje
strelske družine
»Vinko Paderšič«**

Strelska družina »Vinko Pader-
šič« v Novem mestu je pred
kratkim organizirala tekmovalje
z vojaško puško iz vseh treh
položajev. Nastopilo je 16 tek-
movalcev.

Tudi druge manjše sekcije bodo
v kratkem priredile tekmovalje.
Najboljši strelci iz družinskih
tekmovalj bodo dobili pravico do
tekmovalja na okrajnem strel-
skem prvenstvu, ki bo 3. junija v
Črnomlju.

Na družinskem tekmovalju je
zmagal Marjan Okroglič, ki je
dosegel 99 krogov od 150 možnih.
Vrstni red prve petorice tek-
movalcev:

1. Marjan Okroglič 99 krogov,
2. Janez Sekedž 88 krogov z
4. Ante Mahorovič (JLA) 81 krogov,
3. Dan Rifej 80 krogov in 5. To-
ne Skube 80 krogov.

ODRED (Ljubljana) - PARTIZAN (Črnomelj) 2:2

Malokdo je pričakoval da bodo
deležci iz Črnomlja prišli na 12.
maja iz Ljubljane dragoceno toč-
ko iz prvenstvene rokometne tek-
me kajli ekipa »Odreda«. Je zelo
močna saj sta nastopila v njej ju-
goslovanske rekorderka Nada Ko-
tusičeva in trener ženske ekipe
Zorčev. Kljub temu so borbene
igralke iz Črnomlja odnesle pol
izkupčka in se znašale na 4. me-
stu v lestvici tekmovalja. Ta
uspeh nas je zelo razveselil in
upamo, da ne bo poslednji. Ista
ekipa je osvobodila letos že prven-
stvo Dolenjske in srednješolsko
prvenstvo okraja Novo mesto. Se-
daj se marljivo pripravlja za re-
publiško prvenstvo.

**MOŠKI KLONILI
V LJUBLJANI**

V nedeljski prvenstveni tekmi
v velikem roketnem so igralci
Partizana Črnomelj nastopili v
Ljubljani proti Odredu, ki je v
tej tekmi dokazal, da mu res pre-
daja prvo mesto v Sloveniji. Do-
mačin so porazili goste z 1:4.

Rokometni Novoga mesta in Črnomlja v boju na Loki

3. JUNIJA — OKRAJNI ZLET PARTIZANA V CRNOMLJU

Kam po šoli? V poklic z 2 razredi gimnazije ali s 6 razredi osnovne šole

Učenci in učenke, ki bodo v šol. letu 55/56 uspešno dovršili vsaj 2 razred gimnazije ali 6 razred osnovne šole, se lahko vpisujejo na eno izmed spodaj navedenih šol s praktičnim poukom. Ker je vsako leto precejšnje število mladincev in mladink, ki uspešno dovršijo 4 razrede gimnazije ali 6 razredov osnovne šole, sprejemajo ravnateljstva šol s praktičnim poukom prvenstveno tiste učence, ki so dovršili 4 ali 3 razrede gimnazije oziroma 3 ali 7 razredov osnovne šole. Le če ostanejo prosta mesta, sprejemajo tudi učenke, ki so dovršile 2 razred gimnazije ali 6 razredov osnovne šole. Vsi učenci, ki dovrščajo šole s praktičnim poukom, postanejo kvalificirani delavci.

ratne električarje, livarje ali kaluparje. Možnosti napredovanja so iste kot pri šoli Litostroja. Šola sprejema samo moško mladino. Ima internat.

METALURSKA INDUSTRIJSKA ŠOLA Rayne (Guštanj)

Pouk na šoli traja tri leta. Na šoli se učenci lahko izučijo za ključavničarje, strugarje, orodnike, kovače, modelne mizarje, livarje, jedrarje ali rezkarje. Možnosti napredovanja so iste kot pri šoli Litostroja. Za žensko mladino je primeren le poklic emajlirca. Možnosti zaposlitve so velike v Sloveniji in ostalih republikah. Šola ima internat.

METALURSKA SOVA ŠOLA PRI CELJU

Na tej šoli se izučijo učenci za ključavničarje, strojne ključavničarje, strugarje, livarje ali modelne mizarje. Ostalo velja kot pri metalurških šolah.

INDUSTRIJSKA KOVINARSKA ŠOLA Tovarne emajlirane posode. Celje, Leskova 3

Pouk na šoli traja tri leta. Učenci se lahko izučijo za strojne ključavničarje, orodjarje, strugarje ali kovače. Šola vzgaja tudi emajlirce za svojo tovarno in za tovarne v ostalih republikah.

Možnosti napredovanja so iste kot pri šoli Litostroja. Za žensko mladino je primeren le poklic emajlirca. Možnosti zaposlitve so velike v Sloveniji in v drugih republikah. Šola ima internat.

ZELEZNIŠKA INDUSTRIJSKA ŠOLA Maribor, Leningrajska 17a

Pouk na šoli traja tri leta. Učenci se lahko izučijo za orodnike in strojne ključavničarje, varilce, kleparje, kovinostugarje, struge, predvsem pri železnici. Potreba po kadrih se precejšnje. Šola ima internat.

lahko postanejo po dodatni izobrazbi (mojstrska šola ali strokovni izpit) vozovni preglednik in strojevodje.

Na tej šoli se tudi dekleta usposobijo za rezkarje ali strugarje in za delo na raznih obdelovalnih strojih.

Možnosti zaposlitve so velike v Sloveniji in ostalih republikah. Šola ima internat.

ZELEZNIŠKA INDUSTRIJSKA ŠOLA Ljubljana-Siška

Pouk na šoli traja tri leta. Učenci se lahko izučijo za strugarje, strojne ključavničarje, obratne električarje, precizne mehanike ali kleparje.

Možnosti napredovanja so iste kot pri šoli Litostroja. Šola sprejema samo moško mladino.

Učenci te šole se zaposlujejo v Sloveniji in drugih republikah, predvsem pri železnici. Potreba po kadrih se precejšnje. Šola ima internat.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Tekmovanje kostanjeviških pionirjev

Okoli sto pionirskih odredov iz vse Slovenije se je udeležilo velikega nagradnega tekmovanja, ki ga organizira Pionirski list skupno z Zvezo pionirjev Slovenije. Med njimi so tudi kostanjeviški pionirji, ki so sprejeli dokaj lep načrt. Kar poglejmo kaj so si zadali:

»Učili se bomo, tako pridno, da nas bo vsaj 80% izdelalo. V šolo bomo redno hodili in bomo imeli največ 2% zamud; še bolj skrbno bomo pazili na red in disciplino med poukom, med odmori, na cesti in doma, skrbeli bomo za red in snago pri šolskih potrebtinah in pri sebi, šli bomo po stopinjah naših borcev v partizansko Črnočo vas. Kakor navadno, bomo tudi letos okrasili partizanske grobove s pomladnim cvetjem, pomagali bomo pri urejanju šolskega parka, kjer še vedno ni bilo mogoče odstraniti sledov vojne; pomagali bomo pri ureditvi letnega tekovališča. Udeležili se bomo naslednjih športnih tekmovanj: šahovskega, streljanja z zračno puško, teka, skokov v daljino in višino, rokometu in odbojke. Uprizorili bomo Goličjevo igro Srce igračk, pevski zbor pa bo priredil koncert doma in v Novem mestu, ustanovili bomo reden šahovski in modelarski krožek. Dopisovali bomo v naše liste in napisali pozdravna pisma predsedniku Titu. Polovica pionirjev se bo vključila v novoustanovljeno društvo Partizan. Na Titov rojstni dan, v pooblastje katerega tekmujemo, bomo vsi pionirji, ki bomo končali šolsko obveznost, vstopili v mladinsko organizacijo.«

Takole je priredil Zeleni Jurij na Dan pomladi v Kostanjevici na Krki.

Tak je načrt kostanjeviških pionirjev. Marsikaj so od tega že izpolnili, marsikaj pa še bodo. Učenje je na prvem mestu in tako je prav; tovariš Tito vedno naroča, da je učenje prva naloga pionirjev. Marsikaj od tega bi storili brez tekmovanja, saj so doslej tudi, vendar jih je tekmovanje še pravo posebno razgibalo.

INDUSTRIJSKA ŠOLA PRI PODJETJU LITOSTROJ

Ljubljana, Drabovnjakova 21. Pouk na šoli traja tri leta. Na njej se učenci lahko izučijo za strojne ključavničarje, strugarje, livarje ali modelne mizarje. Učenci se po enoletni praktični izobrazbi v dvoletno mojstrsko šolo pri Tehnični srednji šoli v Ljubljani. Po triletni praksi pa imajo možnost vpisa v Mojstrsko šolo kovinske stroke v Mariboru, ki traja 3 leta. Šola sprejema samo moško mladino in ima svoj internat.

METALURSKA INDUSTRIJSKA ŠOLA Železarne Jesenice

Pouk na šoli traja 3 leta. Učenci te šole se lahko izučijo za strojne ključavničarje, ob-

Prireditve doljenjskih študentov v beli krajini

Študentski klub okruga Novo mesto bo priredil v soboto 28. maja in v nedeljo 27. maja kulturno-zabavne večere v Metliki, Gradcu in Črnomlju. Sodelovali bodo deklamatorji, dramatske skupine, folklorna skupina, mož, ki peva zbor in mladi muzikantje. V soboto zvečer bo nastop v Metliki, v nedeljo popoldne v Gradcu, v nedeljo zvečer pa v Črnomlju. V jeseni bodo študentje obiskali tudi južni del Bele krajine in novomeško okolico.

Pismo z juga

Oglašam se bralcem Dolenjskega lista iz daljne Makedonije, iz Kičevo. To je mesto na jugozahodu Makedonije, v Kičevski kotlini, obdano krog in krog od visokih gor — nekatere dosežejo

Kičevo je danes 11.000 prebivalcev, 4.000 več kot pred vojno, pa tudi sploh je mesto v novi Jugoslaviji storilo velike korake v svojem napredku. Prej je bilo Kičevo mesto »pčalbarjeva« — lju-

v svet. V mestu je prijetno in melični radi pripoveduje, kako klavirno je bilo pri njih življenje nekoč in kako je danes vse spremenjeno na bolje.

Kajpak se razen novih vidijo tudi stare stvari, na primer mošeje, ki jih je v mestu sedem; iz njih minaretov hodže vsak po svoje poziva in ti krčki se človeku zdijo kot klicanje potopljena sveta, ki se ne bo vrnil nikoli več.

Največ je v mestu Turkov, ostali so Makedonci. Ljudje so prijazni in Slovenci, ki živijo tukaj — oficirji, podoficirji in nekaj civilistov — uživamo pri njih spoštovanju. Ta ali oni od Kičevčanov, ki je že bil v Sloveniji, rad in z navdušenjem pripoveduje, kako je živel pri nas.

Včasih v Kičevo tudi za vojaka ni bilo prijeto. Toda danes, ko ni starega nezadovoljstva, ko ni težav, ki so grenile življenje, je tudi za tučca v Kičevo lepo. Čeprav je mesto tako skrito med gorami, se uspešno razvija in napreduje v korist in veselje in ponos prebivalstva; v socialistični Jugoslaviji je došlo tudi Kičevo svoj pomen in novo podobo.

Majar JOZE LUZAR

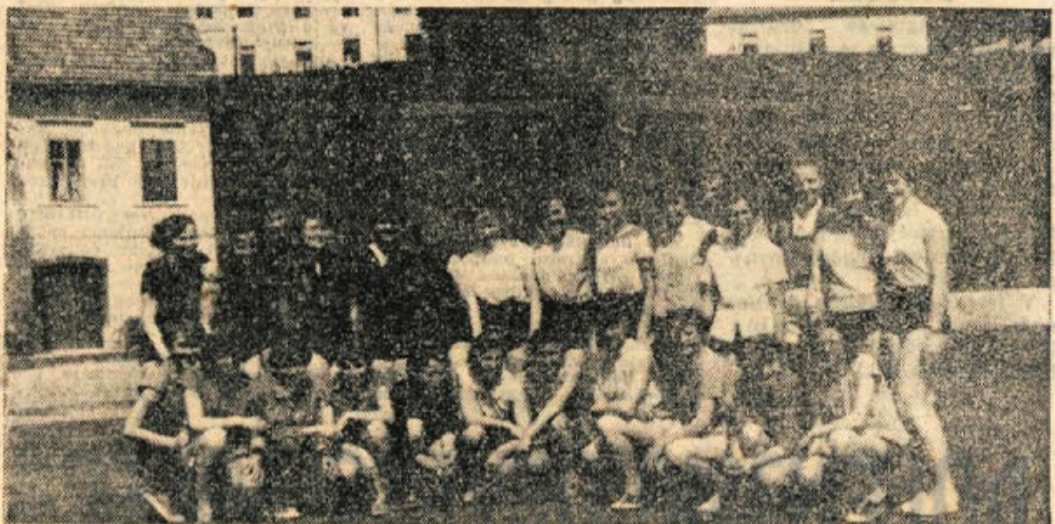

Motiv iz Makedonije

čez 2000 metrov. Kičevo je precej oddaljeno od važnih prometnih zvez; s cestami je povezano z Bilojem, Prilepom, Ohridom, Debrovom in Skopijem, toda vse te ceste so speljane čez hribe in puzimi, ko zapade malo več snega, je Kičevo dobesedno odrezano od sveta, kajti pota so na vseh straneh zasuta s snežnimi zameti.

di, ki so morali po svetu s trebuhom za kruhom. Električna je svetila le stredi mesta, kjer so živeli bogati trgovci in drugi »boljši« ljudje, ostali pa so si svetili s petrolejkami in svečami. Vodovod je bil prav tako privilegij bogatih meščanov; glavna ulica je bila taka, kot pravijo, da si je človek noge polomil na njo. Mesto ni imelo bolnišnice ne nobenega industrijskega obrata, ki bi zaposlil delovno silo, katere je bilo več kot preveč.

Danes, po desetih letih svobode pa kaže Kičevo vse drugačno podobo. Električno luč ima stehna hiša, vodovod je napeljan po vsem mestu in zgrajenih je nekaj sto novih hiš. V mestu je podjete za lesno industrijo, ki izdeluje tudi pohištvo, zgrajen je velik mlin, naimodnejši v Makedoniji. Zgradili so veliko poslopje za popolno gimnazijo (gimnazije prej sploh ni bilo), novo pošto, podjetnico Narodne banke itd. Ljudje dobijo delo v domačih podjetjih in jim ni treba odhajati

Črnomajške in novomeške lahkoatletične pri tovariškem srečanju 12. maja na novomeški Lokli.

Javni nastop učencev Nižje glasbene šole v Novem mestu

Pretekli torek so učenci Nižje glasbene šole v Novem mestu nastopili v Domu LP v Novem mestu, da pokažejo delo in napredek svojega glasbenega solista. Obenem so z javno produkcijo proslavili desetletnico ob-

stoja te šole. Odveč bi bilo pisati o tem, kako važen del splošne izobrazbe je glasbena vzgoja. Ravnatelj Drago Sproč je o tem podal lepe in tehtne misli, ko je pozdravil polno dvorano prijateljev glasbene šole. Glebančki so za uvod zapeli pod vodstvom tov. Jazbeca nekaj prisrčnih pesmi, ostali del obširnega programa pa so izpolnili posamezni najboljši učenci na klavirju, violini, trobenti, klarinetu in harmoniki. Močno je ugajal dijak Legan s trobento, pa tudi ostali učenci so vzbujali pozornost. Zanimivo je, da ima prvi razred gimnazijev vrsto nadarjenih glasbenikov. Neprijetna pa je ugotovitev, da so na galeriji tečajniki trovske stroke močno motili poteke produkcije ter naj bi bili brez skode zate in za druge raje ostali doma.

ZANIMIVO DOSMRTNO SPANJE

Pred nekaj meseci je pri prometni nesreči izgubil življenje oče desetletnega Michaela Gattesa iz Kanade. Dečko, ki je bil z očetom v avtu, je ostal živ, dobil je pa hudo poškodbo na možganih. Vsa meseca od nesreče leži v bolnišnici odprti oči, toda nepretrgoma spi. Zdravniki so ugotovili, da fantek lahko uteka visoko starost, toda zbudil se ne bo nikoli. Hranijo ga umetno. Kanadski minister zdravja je poklical na konferenco vse slavne zdravnike — specialiste za možganske bolezni, da bi se posvetovali, če bi bilo dečka mogoče kako le rešiti.

LADJA NA SUHEM

Nemška ladja »Hamburg« se je nedavno morala zaradi megle prisilno zaustaviti v plitvini blizu obale. Ko je zjutraj nastala osonka, se je ladja nenadoma znašla na suhem, vsekakor redek primer.

Ni lepše zavesti, kot je zavest, da si pomagal sočloveku, ko je bil najbolj potreben pomoči. Tako zavest ima vsak krvodajalec. Prijavite se!

24.000 kg KRUHA DNEVNO V Beogradu je začela obratovati prva od šestih pekarn, ki jih gradijo. Glede svoje higieniko-tehnične ureditve je to najmodnejša in najboljša pekarna v državi. Spekla bo na dan 24.000 kg kruha.

OKROGLE

NUŠIČ IN RADIO

Slavni srbski komediograf Branislav Nušič je v neki družbi takole razlagal, kaj je vrojav: »Predstavite si veliko mačko, ki ima rep v Vranju, glavo pa v Beogradu. Če jo v Vranju potegnete za rep, ona v Beogradu zamajava.«

V DOBI REAKTIVNEV

Praden se je letalo dvignilo z letališča, sta dve ženski hoteli govoriti s pilotom: »Rade bi vedele, ali to letalo res leti hitreje od zvoka?«

»Na žalost ne«, je odgovoril pilot, »vendar upam, da vama to ne bo polepšalo užitek med potovanjem.«

»Oh, nasprotno — veste, midve bi se med potovanjem rade razgovarjale.«

pravile kakšno postopje, je bilo na plošči zavezen napisano, kdaj je bilo prenovljeno; vedno tudi pripisano: »Po odloku predsednika občine«. Ko so nekdo popraviili tudi hišo, v kateri je bil rojen Sterija, so vzdahali ploščo s temle napisom:

»V tej hiši se je leta 1806 rodil Jovan Sterija Popović po odloku predsednika občine mesta Vričica.«

SODOBNO

»Ce izpiješ ribje olje brez godrnjanja, ti dam deset dinarjev, Tinčela!«

»In če ga izpiješ ti, dedek, namesto mene, ti dam sto dinarjev!«

ROJEN PO ODLOKU

Srbi slavijo letos 150-letnico rojstva in 100-letnico smrti svojega velikega komediografa Jovana Sterija Popovića. In kadar so nekdanje občinske uprave po-

OBJAVA NAROČNIKOM »DOLENJSKEGA LISTA«!

Pri vseh tistih naročnikih našega tednika, ki še niso poravnali naročnine za prvo polletje 1956, se bodo v prihodnjih dneh oglašili pismonoše z izpolnjenimi polročnicami. Prosimo e zamudnike, da zapadlo naročnino takoj v celoti poravnajo. Posamezniki dosegajo tudi manjše zaostanke naročnine iz druge polovice lanskega leta; tem smo k polletni naročnini za 1956 pripisali tudi lanski zaostanek.

Prosimo vse naročnike, da olajšajo pismonošem delo in jim zapadlo naročnino takoj poravnajo.

UPRAVA LISTA

V SAMOTAH PRAGOZDA

49. Bil je še kak meter od ježevca, ko se je ta obrnil in se, nevarno mahajoč z bodičastim repom, pričel spuščati proti Vilčetu. Fant je šele zdaj spoznal nevarnost, ki mu je grozila. Pričel je plezati po debli navzdol, toda ježevce je bil hitrejši.

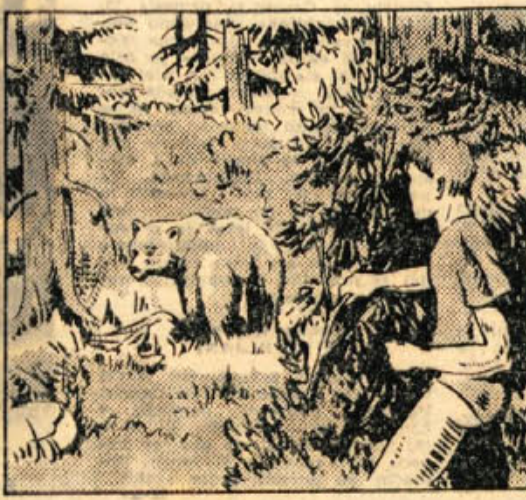
50. »Hitro! Skočil! Je zasiljal pod seboj Roka. »Hitro, hitreje! Na drevesu te umoril!« Bile je precej visoko, toda odlašati ni mogel več. Spustil je velec in pričel Roka v naročje, da sta se oba zvalila po tleh. »Bolje k staremu medvedu v breg, kot k ježevcu na drevo!«

51. Zvečer je ob ognju pripovedoval Rok Vilčetu o ježevcu in o tem, kako so že večkrat našli nepravilnega indijanskega lovca, ki se je upal nad ježevca, mrtvega pod drevesom. V glavi je imel polno strupenih bodic iz ježevcevega repa, ki umore lahko celo volka ali risa.

52. Temno nebo, posejano z nečistimi zvezdami se je bčnilo nad njima in Rok je pripovedoval Vilčetu, da pravijo Indijanci Velikemu vozu »Kuneca, na njim pa gredo »Trije lovci«. Rimska cesta je »Roka, ob kateri je živel veliki poglavar, ki je imel lepo hčer. Pokazal mu je svetlo zvezdo Vere.

53. Ko je nekega dne Vilče spet hodil po gozdu, je zasiljal pred seboj jezno mrmaranje in zagledal medveda, ki je pravkar podrl na tla srno. Ko je medved opazil fanta, je srdito zarenčal in planil proti njemu. Vilče je v strahu na ves glas zakričal. Če bil medved starejši...

54. ... bi se stvar bržkone drugače iztekla. Tako se je pa ustrašil neznanega glasu, se urno obrnil in nepričakovano naglo izgini v gostem grmovju. Fantu pa preptstil plen. Vilče ni maral čakati, da bi se medved premislil, temveč je raje pograbil srno in odhitel z njo nazaj k uti. Zda je tudi Rok dobil srajco.